

**ÇOCUK EVLERİNDE YAŞAYAN ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİM
DÜZEYLERİ İLE YARATICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN
İNCELENMESİ**

Alper Remzi Aydın

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
DRAMA VE EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

EYLÜL, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren bir (1) yıl sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN:

Adı :Alper Remzi
Soyadı :Aydın
Bölümü :Drama ve Eğitim Bilim Dalı
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN:

Türkçe Adı: Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri İle Yaratıcı
Düşünme Becerilerinin İncelenmesi

İngilizce Adı: Language Development Levels of Children Living in Children's Homes and
Exploration of Their Creative Thinking Skills

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı:Alper Remzi AYDIN

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Alper Remzi AYDIN tarafından hazırlanan "Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri İle Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Drama ve Eğitim Anabilim Dalı Drama ve Eğitim Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN

(Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

.....

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Cansu TUTKUN

(Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı, Bayburt Üniversitesi)

.....

Üye: Doç. Dr. Hatice BEKİR

(Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

.....

Tez Savunma Tarihi:22/08/2019

Bu tezin Drama ve Eğitim Anabilim Dalı Drama ve Eğitim Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

Kimsesi; Kendisi ve Herkes Olan Çocuklara...

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimimin ders ve tez döneminde bilimsel araştırma ve alan eğitiminde bana rehberlik eden, tez dönemi süresince benden yardım ve zamanını esirgemeyen, çocuk gelişimi ile drama ve eğitiminin disiplinler arası sentezi konusunda beni cesaretlendiren ve her zaman desteğini hissettiğim akademik yönünü ve karakter özelliklerini model almaya çalıştığım değerli danışman hocam Prof. Dr. Sayın Fatma TEZEL ŞAHİN'e, lisans ve yüksek lisans eğitimimde çocuk gelişimi alanına yönelmemde destek olarak özellikle dil gelişimi alanına ilgi duymamı sağlayan ayrıca akademik gelişimimi destekleyen Doç. Dr. Sayın Hatice BEKİR'e, çocuk gelişimi alanında lisansüstü derslerde ve akademik çalışmalarda gelişimimi destekleyen hocam Prof. Dr. Sayın Neriman ARAL'a şükran duygularımı sunuyorum.

Yüksek lisans eğitimime başladığım andan itibaren bilgi ve deneyimlerinden faydalandığım okul öncesi eğitimi anabilim dalı başkanı Prof. Dr. Zeynep Fulya TEMEL'e, Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Etkinlikler dersinde yaratıcılık kavramına özgün, eleştirel ve farklı perspektiflerde bakmaya yönelten hocam Prof. Dr. Adalet KANDIR'a en derin teşekkürlerimi sunmaktan kıvanç duymaktayım.

Ayrıca tezimde kullandığım Torrance Yaratıcı Düşünme Testi'nin uygulanması, puanlaması ve analizindeki katkılarından dolayı Prof. Dr. Ayşe Esra ASLAN'a ve TEDİL Testi'nin uygulanması, puanlaması üzere düzenlenen eğitimde bilgilerini paylaşımından dolayı da Dr. Selçuk GÜVEN'e teşekkürlerimi sunarım.

Veri toplama sürecinde desteklerinden dolayı Ankara Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi ile Ankara Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğünün tüm ekibine ve çocuklara, veri analizi sürecindeki yardımlarından dolayı Prof. Dr. Yasemin AYDOĞAN ile eğitimde ölçme ve değerlendirme doktora öğrencisi Araş. Gör. Zafer ERTÜRK'e ve enstitüde yakınlığını hep hissettiğim arkadaşım Arş.Gör. Tülay Gül TAŞKIN GÖKÇE'YE çok teşekkür ederim.

Beni dünyaya getiren annem Fatma AYDIN'a, bugünlere getiren, emek ve sevgileri ile destekleyen babaannem Hatice ve dedem Remzi AYDIN'a, erken yaşlarda öğretmenin

rolünün önemini hissettiren sınıf öğretmenim Feride İÇÖZ'e vefa duygularımı sunarım. Ayrıca bana aile sıcaklığı hissettiren dostlarım Nazmiye DEMİR, İsmet ÇELEBİ, Ozan BAĞLAN, Dr. Vedat BAYRAKTAR ve Mustafa Tekin ERİKÇİ'ye teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca yüksek lisans tezimin raporlama aşamasının tamamlanmasında desteklerini esirgemeyerek Gestalt terapi ile tanıştırmak hayata farklı açılardan bakmamı sağlayan ve hayatımda özel bir yeri olan Emre ŞEN'e teşekkür ediyorum.

Alper Remzi AYDIN
Ankara, Ağustos 2019

**ÇOCUK EVLERİNDE YAŞAYAN ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİM
DÜZEYLERİ İLE YARATICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN
İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Alper Remzi Aydın
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Eylül 2019**

ÖZ

Bu çalışma, çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde çocuk evlerinde yaşayan 5-6 yaş grubu 50 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Genel Bilgi Formu”, “Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi (TEDİL)” ve “Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT)” kullanılmıştır. Elde edilen veriler, Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiş olup; anlamlı çıkan farklılıklarda grup farklılıklarını inceleyebilmek amacıyla Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkiyi tespit edebilmek amacıyla Spearman's Rho testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların alıcı, ifade edici ve sözel dil gelişim düzeylerinin ortalama düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi’nden elde edilen sözel dil performansı ve ölçeğin ifade edici dil alt boyutu ile yaş değişkeni arasında 67-72 ay grubu çocuklar lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır. Cinsiyet, kurum bakım tipi, kurum bakımında kalma süresi, okul öncesi eğitim alma durumu ve süresi değişkenlerinin ise çocukların dil gelişimleri üzerinde anlamlı farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Araştırmada çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi toplam puanı ve yaratıcı kuvvetler listesi ile cinsiyet değişkeni arasında erkekler lehine, akıcılık ve zenginleştirme becerileri ile yaş değişkeni arasında 67-72 ay grubundaki çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ölçeğin akıcılık, orijinallik, başlıkların soyutluluğu ve yaratıcı düşünme becerileri toplam puanının kurum bakım tipi değişkeni arasında çocuk evlerinde yaşayan çocuklar lehine, ölçeğin

toplam puanı, akıcılık, orijinallik, zenginleştirme alt boyutları ile kurum bakımında kalma süresi ve okul öncesi eğitim alma durumu değişkenleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Orijinallik ve zenginleştirme alt boyutları arasında da okul öncesi eğitime iki yıldır devam eden çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmada, çocukların sözel dil performansı ve alıcı dil becerileri ile yaratıcı düşünme becerileri toplam puanı, akıcılık, orijinallik, yaratıcı kuvvetler listesi, zenginleştirme alt boyutları arasında; ifade edici dil ile de akıcılık alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzey anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler :Okul öncesi, Çocuk evleri, Dil gelişimi, Yaratıcı düşünme becerileri
Sayfa Adedi : 70
Danışman : Prof. Dr. Fatma Tezel Şahin

LANGUAGE DEVELOPMENT LEVELS OF CHILDREN LIVING IN CHILDREN'S HOMES AND EXPLORATION OF THEIR CREATIVE THINKING SKILLS

(Master Thesis)

Alper Remzi Aydın

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

September 2019

ABSTRACT

This study is carried out in order to explore the language development skills of children who live in Children's Homes and to look at their creative thinking skills. The research's study group consists of 50 children of 5-6 year of age, living in Ankara, in 2017-2018 academic year. Data collection tools of the study are "General Information Form", Turkish version of "Test of Early Language Development (TELD-3)" and Torrance, test of creative thinking to assess the quality of pre-school learning environments. The data gathered has been analysed by Mann Whitney U test and Kruskal Wallis test; to examine the comparison among groups where there has been meaningful difference, Mann Whitney U test has been applied. Pearson correlation test was used to analyze the relationship between the language development stages and creative thinking skills of children. In the result of the study, children's receptive, expressive, and spoken language standard scores were observed to have an average level with respect to the norms of the country. There is a meaningful difference between spoken language performance and expressive language sub-dimensions of the Turkish version of "Test of Early Language Development (TELD-3)" and gender variable in favor of 60-66 ay and 67-72 age group. It is seen that variables of gender, type of institutional care, having preschool education and its duration did not cause a meaningful difference on children's language development. Results also indicated that children's creative thinking skills were low. A statistically meaningful difference was observed between the total score of Torrance Creative Thinking Test and list of creative strengths and gender variable in favor of boys, and also between fluency and elaboration skills and age variable in favor of 60-66 and 67-72 age group. A meaningful relationship was detected between total scores of fluency,

originality and abstractness of titles and creative thinking skills and type of institutional care in favor of children living in children's house. Another meaningful relationship was found between the total score of the scale, and sub-dimensions of fluency, originality, elaboration and the variables of duration of institutional care and having pre-school education. Finally, a statistically meaningful difference was also detected between the sub-dimensions of originality and elaboration in favor of children taking pre-school education for two years. A positive relation was detected in the overall score between children's verbal language performance, receptive language skills and creative thinking skills, receptive verbal skills, fluency, originality, creative strengths list and elaboration. Another positive relation was found between children's expressive language skills and their fluency.

Key Words :Pre-school Children's homes, Language development, Creative thinking skills
Page Number :70
Supervisor :Prof. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar	5
BÖLÜM II.....	6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi.....	6

2.1.1. Dil Gelişimini Etkileyen Faktörler	10
2.2. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık.....	11
2.3. Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi ve Yaratıcılık İlişkisi	12
2.4. Korunmaya Muhtaç Çocuklar.....	13
2.4.1. Kurum Bakımı.....	14
BÖLÜM III	17
YÖNTEM.....	17
3.1. Araştırmanın Modeli	17
3.2. Çalışma Grubu	17
3.3. Veri Toplama Araçları	19
3.3.1. Genel Bilgi Formu	19
3.3.2. Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi (TEDİL) A Formu	19
3.3.3. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT) A Formu.....	20
3.4. Verilerin Toplanması.....	21
3.5. Verilerin Analizi.....	22
BÖLÜM IV	24
BULGULAR VE YORUM	24
4.1. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeylerine İlişkin Bulgular	24
4.2. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Yaratıcı Düşünme Becerilerine İlişkin Bulgular.....	31
4.3. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri İle Yaratıcı Düşünme Becerileri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular.....	41
BÖLÜM V	42
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	42
5.1. Sonuçlar	42

5.1.1. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeylerine İlişkin Sonuçlar	42
5.1.2. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Yaratıcı Düşünme Becerilerine İlişkin Sonuçlar	42
5.1.3. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri İle Yaratıcı Düşünme Becerileri Arasındaki İlişkiye İlişkin Sonuçlar	44
5.2. Öneriler	44
KAYNAKLAR.....	46
EKLER.....	54
EK 1. Genel Bilgi Formu	55
EK 2. Türkçe Erken Dil Gelişim Testi (TEDİL).....	56
EK 3.Türkçe Erken Dil Gelişim Testi (TEDİL) Uygulama ve Puanlama Eğitimi Katılım Sertifikası	58
EK 4. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Kullanım Hakkı	59
EK 5. Veri Toplama İzni.....	60
EK 6. Özgeçmiş.....	61

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.Çalışmaya Katılan Çocukların Demografik Özelliklerinin Dağılımı.....	18
Tablo 2.Çocukların Alıcı,İfade Edici ve Sözel Dil Performans Puanlarının Betimsel İstatistikleri	25
Tablo 3.Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Alıcı –İfade Edici ve Sözel Dil Performansının Cinsiyet Değişkenine Göre Fark Analizleri	25
Tablo 4.Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Alıcı –İfade Edici ve Sözel Dil Performansının Yaş Değişkenine Göre Fark Analizleri	26
Tablo 5.Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Sözel Dil Performans ve Alt Boyutlarının Kurum Bakımı Tipi Değişkenine Göre Fark Analizleri	27
Tablo 6.Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Sözel Dil Performansı Alıcı, İfade Edici Dil Alt Boyutlarının Kurum Bakımında Kalma Süresi Değişkenine Göre Fark Analizleri.....	28
Tablo 7.Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Sözel Dil Performansı Alıcı, İfade Edici Dil Alt Boyutlarının Okul Öncesi Eğitim Alma Değişkenine Göre Fark Analizleri.....	29
Tablo 8.Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Sözel Dil Performansı Alıcı, İfade Edici Dil Alt Boyutlarının Okul Öncesi Eğitime Devam Süresi Değişkenine Göre Fark Analizleri	30
Tablo 9.Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarına İlişkin Betimsel İstatistikler	31
Tablo 10.Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Fark Analizleri.....	32
Tablo 11.Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Fark Analizleri	33
Tablo 12.Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Kurum Bakımı Tipi Değişkenine Göre Fark Analizleri	34

Tablo 13.Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Kurum Bakımında Kalma Süresi Değişkenine Göre Fark Analizleri	36
Tablo 14.Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Okul Öncesi Eğitim Alma Değişkenine Göre Fark Analizleri	38
Tablo 15.Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Okul Öncesi Eğitime Devam Süresi Değişkenine Göre Fark Analizleri.....	39
Tablo 16.Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri İle Yaratıcı Düşünme Becerileri Arasındaki İlişki	41

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Toplumu oluşturacak çocukların iyi ve sağlıklı yetişebilmesi için uygun aile, çevre ve toplum koşullarının sağlanması önem arz etmektedir (Bekir ve Aydın, 2014, s.277; Şimşek, Erol, Öztop ve Özcan, 2008). Bazı çocuklar evinde, ailesi yanında yaşama hakkından mahrum kalabilmekte, literatürde tanımlanan şekliyle korunmaya muhtaç çocuk durumuna gelebilmektedir. Ailelerin ya da çocukların bakımından sorumlu olan kişi veya kişilerin görevlerini yerine getirmediği durumlarda, sosyal hizmet sunmak üzere kamu kurumları devreye girmektedir (Şimşek vd., 2008). Bu kurumlarda olumsuz sonuçların ortaya çıkması nedeniyle kurum bakımında yöntem değişikliğine gidilmiş; öncelik, çocukların kendi ailelerinin yanında bakım ve korunmasının sağlanması, aksi takdirde de koruyucu aile ve evlat edindirme hizmetleri sağlanmasına verilmiştir (Yazıcı, 2012).

Çocuk evleri, bir sosyal hizmet kuruluşu olarak her ilin sosyal-kültürel ve fiziksel yapısının çocuk yetiştirmeye uygun bölgelerinde, tercihen il merkezinde ve yaşanabilir bir sosyal çevrede okullara, hastanelere yakın yerlerde bağış olarak alınan, kiralanan veya lojman olarak kullanılan apartman veya müstakil dairelerden oluşan evlerdir. Çocuk evleri 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Kanunu'nun 3. maddesinde "0-18 yaşlar arasındaki korunmaya muhtaç çocukların kaldığı ev birimleri" olarak tanımlanmıştır. Bu evlerde 0-18 yaş grubu arasındaki 5-8 çocuğa bir ev ortamı yaratılarak çocuklara korunma ve bakım sağlanarak, çocukların bedensel ve psikososyal gelişimleri ile Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Çocuk Evleri eğitimlerinin tamamlanmasına çalışılmaktadır (SHÇEK Kanunu, 1983; SHÇEK Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, 2008).

Tüm bu çabalara rağmen çocuk evlerinde yaşayan çocukların yaşıtlarına göre dezavantajlı çocuk grubuna girdikleri düşünülmektedir. Yazıcı (2012) çalışmasında; kurum bakımının olumsuzluklarını azaltmaya yönelik kurulan çocuk evlerinde de çocukların gelişimsel açıdan olumsuzluklar yaşadığını belirtmiştir.

Çocukların yaşadıkları olumsuzluklar onların bilişsel gelişimleri ve algılamalarının, akranlarından geri kalmasına neden olmaktadır (Yazıcı, 2014). Çocuğun gelişiminde diğer dönemlerin temelini oluşturan okul öncesi dönemde çocukların, yaratıcı düşünme ve dil gibi becerilerin geliştirilmesi oldukça önemlidir (İnal Kızıltepe, Can Yaşar ve Uyanık, 2016). Okul öncesi dönemde dil becerileri ve yaratıcı düşünme açısından geri kalmış olan çocukların, ileride bu eksiklikleri telafi etmeleri çok daha güç olmakta, bu durum da çocukların gelecekteki öğrenim yaşantılarını etkilemektedir (Deniz Kan, 2006; Gelman ve Gottfried 2006; Turan ve Gül, 2008). Ayrıca yaratıcılık günümüzde tüm disiplinler arası alanlara işlemiştir. Örneğin, dil gelişimi kapsamında çocuklara dinleme, konuşma, okuma, yazma becerileri kazandırılarak çocukların yaratıcı olmasına fırsat verilmektedir (Hill, 2012; Skirrow, 2003). Yaşıtlarına göre dezavantajlı çocuk grubuna giren çocuk evlerinde yaşayan okul öncesi dönemdeki çocukların gelişimsel açıdan olumsuzluklar yaşadığı belirtilmiştir (Yazıcı, 2012; Yazıcı, 2014). Öztürk (1995), ilk altı ay içerisinde ailesi ile olan çocukların bakım evinde yaşayan çocuklara göre daha fazla ses çıkarttığını belirtmiştir. Ancak, literatürde, çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerini incelemeye yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda çocuk evlerinde yaşayan okul öncesi dönemdeki çocukların gelişimsel açıdan yaşadıkları sorunların Bronfenbrenner'in ekolojik sistemler kuramının mikro sisteminde yer alan aile, okul ve çevreden kaynaklı risk faktörlerine karşı koruyucu önlemlerin alınması görüşü doğrultusunda belirlenmesi, belirlenen risk faktörlerine yönelik koruyucu önlemlerin alınması için de çocukların dil gelişim düzeyleri ve yaratıcı düşünme becerilerinin tespit edilmesi önem arz etmektedir. Bu düşünceden hareketle, "Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerileri ne düzeydedir?" sorusu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacını, çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi oluşturmaktadır. Bu genel amaç çerçevesinde, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri nasıldır?
2. Çocuk evlerinde yaşayan çocukların demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, kurum türü, kurumda kalma süresi, okul öncesi eğitim alma durumu ve okul öncesi eğitim alma süresi) göre dil gelişim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Çocuk evlerinde yaşayan çocukların yaratıcı düşünme becerileri nasıldır?
4. Çocuk evlerinde yaşayan çocukların demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, kurum türü, kurumda kalma süresi, okul öncesi eğitim alma durumu ve okul öncesi eğitim alma süresi) göre yaratıcı düşünme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasında bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Canlılar içinde en üstün özelliklere sahip insan, toplumsal bir varlıktır. Her toplum, geleceği olan çocuklarının iyi ve sağlıklı yetişebilmesi için uygun aile, çevre ve toplum koşullarının olmasını öngörür. Çocuğun sağlıklı gelişimi için en önemli kurum aile ve ailenin güven içinde yaşadığı evdir (Başer, 2013). Ancak ebeveyn yoksunluğu ya da imkansızlığı gibi nedenlerle bazı çocuklar böylesi bir güvenin sağlanamadığı durumlarda kurum bakımına alınmaktadırlar.

Normal hayatlarında herhangi bir unsur eksik olduğu için özel bir ilgiye gereksinim duyan çocukların oluşturduğu gruplar mevcuttur. Korunmaya ihtiyacı bulunan bu çocuklar normal bir yaşamı olan akranlarına oranla birçok uyarandan, yaşam koşullarından ve bazen de aile sevgisinden uzak olmaları sebebiyle hayatta zorluklar yaşamaktadır (Şenocak, 2005).

Korunmaya ihtiyacı bulunan ve özel olarak korunması gereken toplum kesimlerinin kendi kaderleriyle baş başa bırakılması söz konusu değildir. Bu bağlamda devletin, sosyal devlet olma ilkesinden hareketle, toplumun kendi kendine yetemeyen ve çoğu zaman asgari

düzeyde dahi yaşamlarını sürdürmeleri mümkün olmayan kesimlerini, sosyoekonomik ve kültürel haklara dayalı hizmetlerle destekleyerek onların asgari düzeyde yaşamlarını sürdürmelerini ve korunmalarını sağlaması gerekmektedir (Halişçelik, 2001). Bu bağlamda 2828 sayılı SHÇEK Kanunu'nun 3. maddesinde "0-18 yaşlar arasındaki korunmaya muhtaç çocukların kaldığı ev birimleri" olarak tanımlanan çocuk evleri 0-18 yaş grubu arasındaki 5-8 çocuğa bir ev ortamı yaratılarak o çocuklara korunma ve bakım sağlanarak, çocukların bedensel ve psikososyal gelişimleri ile Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Çocuk Evleri eğitimlerinin tamamlanmasına çalışılmaktadır (SHÇEK Kanunu, 1983; SHÇEK Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, 2008; Yazıcı, 2012; Yazıcı, 2014). Tüm bu çabalara rağmen çocuk evlerinde yaşayan çocukların yaşlıtlarına göre dezavantajlı çocuk grubuna girdikleri düşünülmektedir.

Kurum bakımında olan çocukların desteklenmesine yönelik gelişimsel takiplerin yapılması erken müdahale açısından önemlidir. Çalışma sonucunda, çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi, alan yazına yeni bir bakış açısı getirmesi, olası risklere karşı eylem planlarının oluşturulması ve başka araştırmalar için de yol gösterici bir nitelik taşıyacağından dolayı literatüre katkı sağlayacağı söylenebilir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın yapılmasında geçerli olan varsayım aşağıda belirtilmiştir;

- Çocukların, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına içtenlikle yanıt vereceği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir;

- Araştırma 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında Ankara ilinde bulunan çocuk evlerinde yaşayan 60-72 ay çocuklar ile sınırlıdır.
- Çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin belirlenmesi; Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT) sonuçları ile sınırlıdır.
- Çocukların dil gelişim düzeylerinin belirlenmesi; Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi (TEDİL) sonuçları ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Kurum Bakımı: Kurum bakımı, bir ailenin olmadığı ya da ailenin fonksiyonlarını yerine getiremediği durumlarda, kimsesiz ve korunmaya muhtaç çocuklara resmî ya da özel kurumlarca geçici ya da sürekli olarak sunulan bakım hizmetini ifade etmektedir (Şenocak, 2005).

Çocuk Evleri: Çocuk evleri, Çocuk Koruma Kanunu kapsamında haklarında korunma ya da tedbir kararı verilen 0-18 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bir iş veya meslek sahibi yapmak, izlemek ve desteklemekle görevli ve yükümlü olan ilin sosyal, kültürel açıdan çocuk yetiştirmeye uygun bölgelerinde tercihen il merkezinde okul ve hastanelere yakın apartman dairesi veya müstakil dairelerde beş ile sekiz çocuğun kaldığı evlerdir (SHÇEK Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, 2008).

Çocuk Evleri Sitesi: Çocuk evleri sitesi, korunma ihtiyacı olan çocukların bakımlarının sağlandığı aynı yerleşkede bulunan birden fazla ev tipi sosyal hizmet biriminden oluşan kuruluştur (SHÇEK Kanunu, 1983 Ek: 1/2/2007-5579/1 md.;Değişik: 6/2/2014-6518/14 md.).

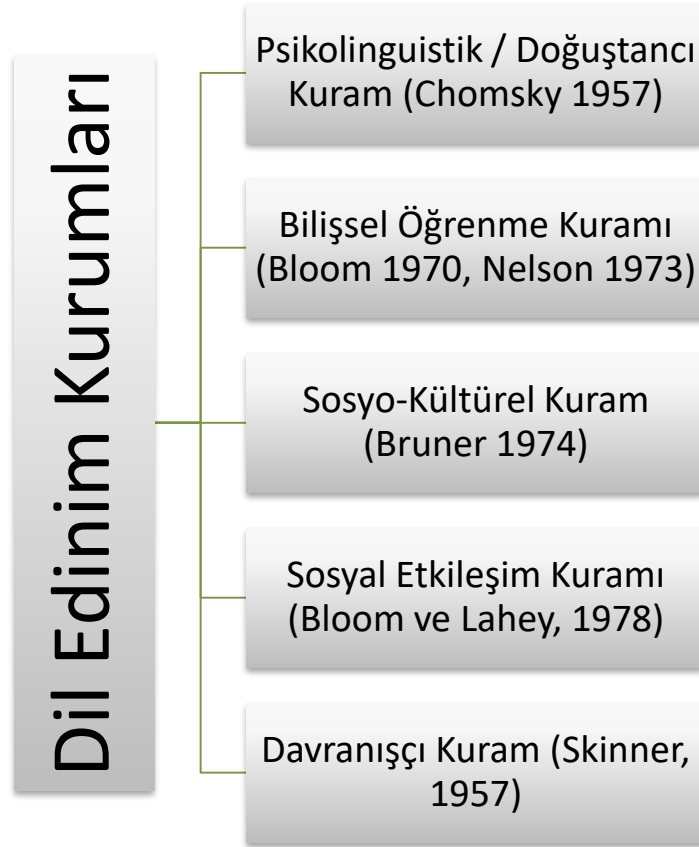
BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi

Dil, sadece bir iletişim aracı ve yansıtıcı değildir. Dil, etkin bir biçimlendirme aracı olarak, sembollerin, işaretlerin ve tasarımların kaynağı durumundadır. Dil, dünyayı zihnimizin, aklımızın egemenliği altına sokan temel araçtır. Düşüncenin vazgeçilmez ortağıdır. Dil ve düşünce arasında karşılıklı bir ilişki; etkileşim ve sürekli iç içe bir görünüm söz konusudur (Vardar, 1982, s.1).

Dilin nasıl edinildiği konusu birçok çalışmaya ve tartışmaya konu olmuştur. Çocukta dil edinimine ilişkin birçok görüş bulunmaktadır. Bu görüşler birbirinden farklı olsalar da ana dil edinimi süreci ile ilgili görüşler arasındaki en temel fark, biyolojik ve çevre faktörlerinin dil edinimini ne ölçüde etkilediği yönündedir. Dil edinimi kuramları birbirlerine göre karşıt yorumlar içerseler de, birbirini destekleyen ya da tamamlayan birçok noktada birleşmektedirler (Temel vd. 2014, s.51) . Başlıca dil edinim kuramları ve kuramcıları Şekil 1’de yer almaktadır.

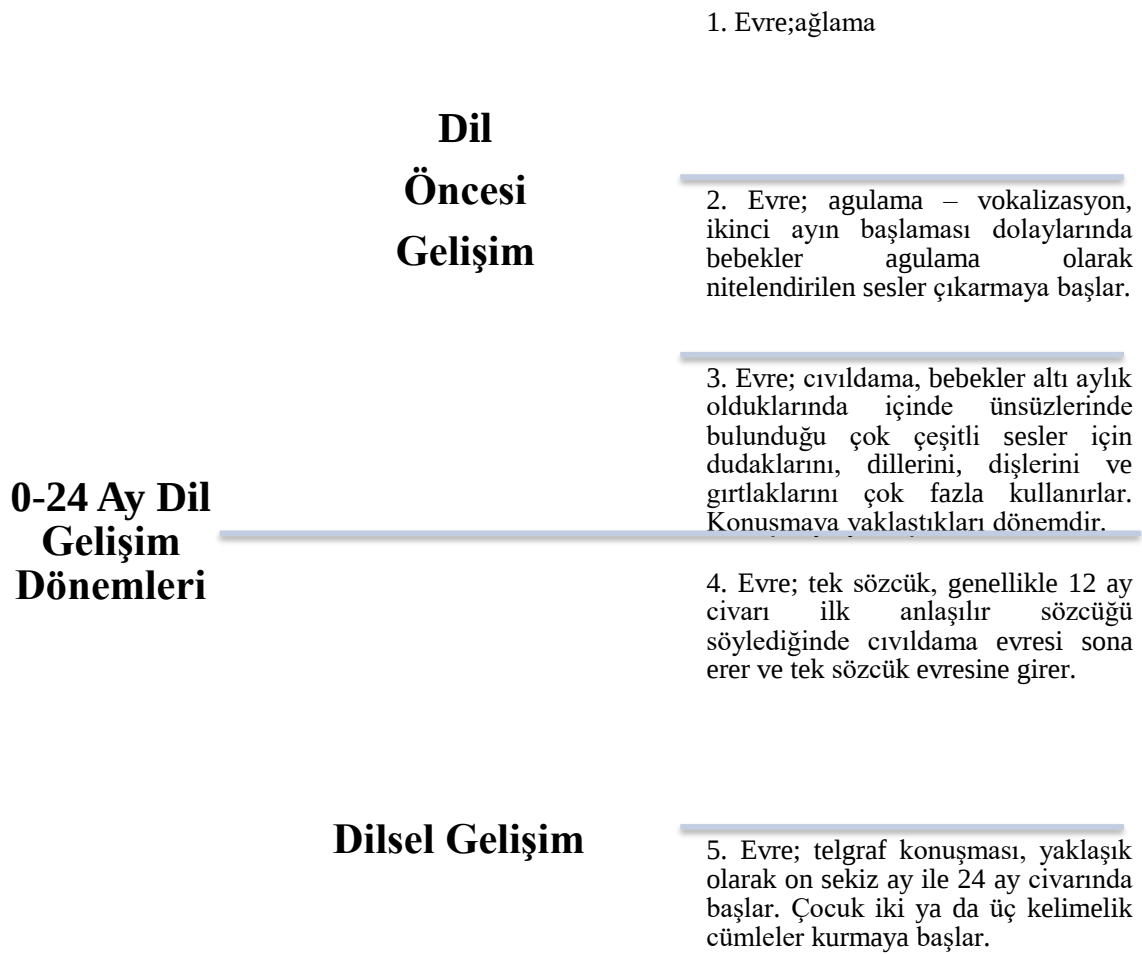
Şekil 1. Dil Edinim Kurumları (Bloom 1970; Bruner 1974; Bloom ve Lahey 1978; Chomsky 1957; Nelson 1973; Skinner 1957)

Çocuğun doğuştan getirdiği dil donanımları beyin ile ilgilidir. Beyin, dil sisteminin yöneticisi ve kendisi de bir donanımdır. Konuşma, temelde beyin kabuğundaki iki alan tarafından kontrol edilmektedir. Konuşma ve konuşulan dili anlama ile ilgili Broca ve Wernickle alanları beyin lokalizasyonuna ilişkin iki merkezdir. *Broca alanı*, beynin konuşma ile ilgili seslendirme yeteneğinin odak noktasıdır ve konuşmadaki sesleri kontrol eder. *Wernickle alanı* ise konuşma seslerinin tanınması ve ayırt edilmesi ile ilgilidir. Dili her türlü ifade biçimiyle anlama yeteneği, Wernickle alanının incinmesi ile önemli ölçüde aksar. Genel olarak Wernickle alanı duyuşal, Broca alanı ise motor alandır (Bee ve Boyd, 2009, s.101).

Dilin gelişimi yaş gruplarına özgü bazı belirleyici özellikler olmakla birlikte, diğer gelişim alanlarındaki gibi, dil gelişimi alanında da yaş gruplarının gelişimsel becerilerini keskin çizgilerle ayırtırmak doğru görülmemektedir (Paul, 1995). Erken çocukluk döneminde sesler türetilir ve bu seslerden kelimelere, kelimelerden ise söz dizimi gerçekleştirilerek konuşmaya doğru bir süreç izlemektedir. Çocukların iletişim yeterlilikleri için erken

dönemdeki gelişimsel basamaklar genel olarak alıcı ve ifade edici dil olarak ele alınmaktadır (Bekir, Bayraktar ve Aydın, 2018).

Alıcı dil, kullanılan belli başlı bir sözcükte yer alan sözel sembolleri ve söylenen sözcüklerin ifade ettiklerini anlayabilmeleri anlamına gelmektedir (San Bayhan ve Artan, 2004). İfade edici dil, toplumsal etkileşim sürecinde ve çocukların konuşma mekanizmaları olgunlaştığında, üretilen belli başlı konuşma sesleri üzerinde kontrol kazanmaya başladığında gelişen dil seviyesini göstermektedir. Çocukların 0-24 aylık dil gelişim dönemleri Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 2. 0-24 Ay Dil Gelişim Dönemleri (Karacan,2000, s. 266)

Üç veya daha fazla kelimeler dönemi 24-36 aylarını kapsar. Çocuğun sözcük dağarcığında en hızlı gelişimin görüldüğü bu dönemde benmerkezci konuşma görülmektedir. Çocuk iki

ile üç kelimeden oluşan cümleler kurar ve kendini ismi ile ifade eder. Dönemin sonlarına doğru nesneleri tanımlar, çocuk bu dönemde 250-500 sözcük dağarcığına ulaşmaktadır (Güven ve Bal, 2000).

Dil bilgisel olarak daha uygun cümleler oluşturan çocukların 36-48 ay döneminde, ifade edici sözcük dağarcıklarında ortalama 900-1000 sözcüğün yer aldığı belirtilmiştir. Ayrıca, özne, nesne ve eylemin yer aldığı, en az üç ile dört sözcüklü basit cümle yapılarını kullanabildikleri de göze çarpmaktadır. Ana dilin temel yapılarına karşı farkındalığın arttığı ve birçok temel yapının kazanıldığı bu dönemde çocuklar yavaş yavaş yetişkin benzeri sözdizimi yapılarını edinmektedirler (Owens, 2001). Duygu ve düşüncelerini anlatır, ses tonunu uygun kullanır, fısıldamayı öğrenir, hayali oyunlarında dili kullanır. Geçmiş, geniş ve şimdiki zamanı kullandığı görülmektedir. Zamanla kullanılan sözcük ve cümle yapısındaki karmaşıklık gittikçe artar (Baykoç Dönmez, Abidoğlu, Dinçer, Erdemir ve Gümüşçü, 2000).

Çocuklar 48-60 aylarına geldiğinde dil bir araç haline gelir. Biçimbilgisel özellikler incelendiğinde, Türkçe konuşan çocuklarla yapılan çalışmalarda bu yaş aralığındaki çocukların çoğunlukla en az üç, en fazla sekiz sözcükten oluşan cümleler kurabildikleri bulunmuştur. Sözcük türleri bakımından ele alındığında, isim sözcüklerin yanı sıra, eylem, zamir, zarf, bağlaç, sıfat ve ilgeçlerin uygun şekilde kullanılabildiği belirlenmiştir. Kişi eklerinin hemen hepsinin uygun şekilde kullanılabildiği, zaman eklerinden en sık şimdiki zaman ekinin kullanıldığı, bunu sırasıyla –mişli geçmiş zaman, -dili geçmiş zaman ve gelecek zaman eklerinin izlediği bulunmuştur. Bu dönemin en belirgin özelliklerinden birini birleşik, sıralı ve girişik cümlelerin kullanılması oluşturmaktadır. Bu yaşlardan sonra yazma ve okumada karşılırlarına çıkan yeni kelimelerle değişik yapıya sahip karmaşık heceli uzun kelimeler üretebilmektedirler (Güleryüz ve Baykoç Dönmez, 1992).

Karmaşık cümle yapılarının kullanımında önceki yaş dönemlerine göre belirgin ilerleme 60-72 ay döneminde söz konusudur. Bu dönemde bilişsel gelişimdeki ilerlemeye paralel olarak, soyut anlam taşıyan sözcüklerin uygun şekilde kullanımında artış gözlenmektedir (Owens, 2001). Başka bir deyişle, çocuklar, dili öğrenmek için gerekli ilkeleri, bilgileri, sözcükleri ve kalıpları erken çocukluk döneminde kazanmaktadır (Başaran, 1994, s.101).

Okul öncesi dönemde çocuklara verilen Türkçe dil etkinlikleri onların ilköğretime hazırlanmalarına katkı sağlamaktadır. Türkçe dil etkinlikleri ile çocuklar; bellek ve hatırlama gücü, olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurabilme, alıcı ve ifade edici dil becerileri, işitsel

ve görsel algı, kelime haznesinin gelişimi, gramer kurallarına uygun olarak konuşma, dinlediğini anlayabilme gibi okuma olgunluğunda önemli becerilere ve ilköğretimin ilk aşamasındaki okuma yazmasını kolaylaştıracak olan, harflere göz aşinalığı ve okuma kavramları bilgisine sahip olmaktadırlar. Bu nedenle okulöncesi eğitim alan çocuklar zorunlu eğitime başlarken hem ciddi bir sorun yaşamamakta hem de okul öncesi eğitimi almayan akranlarına göre daha başarılı olabilmektedirler (Erkan ve Topçu Bilir, 2015). Aşağıda dil gelişimini etkileyen faktörlere yer verilmiştir.

2.1.1. Dil Gelişimini Etkileyen Faktörler

Dil gelişiminin hızının fizyolojik ve genetik özellikler, cinsiyet, aile-çocuk arasındaki sözel iletişim düzeyi, sosyal çevre ile etkileşim gibi etmenlerle ilişkili olduğu göz önünde bulundurulmalıdır (Paul, 1995).

Fizyoloji ve genetik özellikler; çocuğun dil edinim evrelerini normal bir şekilde tamamlayabilmesi için gereklidir. Dil gelişiminde konuşma ve işitme en önemli eylemlerdir. İşitmenin gerçekleşebilmesi için kulak yapısının ve dil, damak, dudak ve dişler gibi konuşmanın gerçekleşmesini sağlayan ağız yapılarının sağlıklı olması gerekmektedir (Gözalın, 2013, s.25). Çocuk genetik özelliklerini anne babasından alır. Bu özellikler çocuğun bir potansiyele sahip olmasını sağlamaktadır. Her çocuk bir dil edinim potansiyeline sahip olarak dünyaya gelmektedir. Çocukların dil edinim sürecinde birtakım bireysel farklılıklar olduğu görülmektedir. Bazı sözcüklerin erken ya da geç kullanılması, geç konuşma durumları, sözcük dağarcığındaki farklılıklar dil ediniminde kalıtım nedeniyle ortaya çıkan bireysel farklılıklara örnek olarak verilebilir (Tulu, 2009).

Dil gelişimine cinsiyetin etkisi ilk yıllarda fazla görülmemekte, ancak bir süre sonra kız çocuklarının anneyi, erkek çocukların ise babayı model aldığı görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre kız çocukları erkek çocuklarına göre sözcük dağarcığı, cümlelerin düzgün bir yapıda ifade edilmesi, konuşma miktarı gibi özelliklerde daha ileri olduğu ortaya çıkmıştır (Tulu, 2009). Kızlar erkeklerden daha önce konuşmaya başlamakta, daha çok konuşmakta ve dil özürleri daha az görülmektedir. Aynı zamanda kız bebeklerin sözel uyaranlara, erkeklerin ise görsel uyaranlara daha fazla tepki verdikleri ortaya çıkmıştır. Annelerin erkek çocukları ile genellikle dokunarak, kız çocukları ile de genellikle konuşarak iletişim kurduğu belirtilmektedir (Karacan, 2000; Temiz, 2002).

Dil gelişimini etkileyen bir diğer faktör aile ve çevredir. Çocuğun anadili ile karşılaştığı ilk yer aile ortamıdır. Çocuğun dil edinimi kazanması için ebeveynler sağlıklı bir ortam oluştururlar. Ebeveynin bu ortamı oluşturmaması, çocukla yeterli düzeyde iletişime girmemesi, aşırı disiplinli davranılması, çocuk ihtiyaçlarının iletişime girmeden karşılanması, ailenin dil ve konuşma sorunları gibi durumlar çocuğun dil ve konuşma becerisini olumsuz yönde etkilemektedir (Yılmaz, 2009). Çevre uyaranlarının yetersiz olduğu ortamlarda yetişen çocuklarda yetersiz dil düzeyi görülmektedir (Slobin, 1979).

Mashburn vd. (2008), okul öncesi eğitime devam eden çocukların dil, okuma, yazma ve akademik becerilerine sosyal ve fiziksel çevrenin etkisini incelemek amacıyla yaptığı araştırmada, fiziksel ortamın çocuklar üzerinde etkisininin olmadığı, üst sosyoekonomik düzeye sahip ailenin çocuklarının dil, okuma, yazma ve akademik başarılarının alt sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarından daha ileride olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Anne-babaların eğitim durumu, çocuk eğitimi konusundaki davranışlarını etkilemektedir. Eğitim düzeyi yüksek ebeveynler, kişilik özellikleri, kendilerini geliştirme, çocuk eğitimi bilme ve çocuk davranışlarını anlayabilme gibi birçok konuda bilgi sahibi olduğu için çocuğun gelişimine uygun davranışlar sergilemektedir. Bu nedenle, ebeveynler çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimlerini de destekleyen bir ortam sağlayabilmektedirler (Öztürk, 1995). Bununla birlikte, çocukların kardeş sayısı, doğuş sırası gibi faktörlerin çocuğun dil gelişimine dolaylı olarak etkilediği de belirtilmektedir (Öztürk, 1995). Sonuç olarak, çocuğun dil gelişimini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Çocuğun içerisinde en fazla bulunduğu faktör; aile ve çevredir.

2.2. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık

Günlük yaşantıda çok sık kullanılmaya başlanan yaratıcılık kavramı algılama, bilinçlilik, duyarlılık, yeniliğe açıklık, esneklik, sezgi, kavrama yeteneği ve buluş gibi zihinsel süreçleri içermektedir. Latince karşılığı, “create” sözcüğünden gelir, bu sözcük, "doğurmak, yaratmak ve meydana getirmek" anlamındadır (Aslan, Aktan ve Kamaraj, 1997).

Torance (1974) ise yaratıcılığı; boşlukları, rahatsız edici ya da eksik öğeleri önceden sezip, bunlar üzerinde düşünmek ya da varsayımlar kurmak; daha sonra ise bunları sınamak; sonuçları birbirleriyle karşılaştırmak, olasılıkla bu varsayımları değiştirerek tekrar sınamak ve sonucu ortaya koymak şeklinde tanımlamaktadır.

Her bireyde bulunan ve doğuştan gelen yaratıcılığın sürekli olması, gösterdiği gelişim, derecesi ve ortaya çıkışı bireyden bireye farklılık gösterebilmekte (Aral, 1999), çocukların büyük hayal gücüne sahip oldukları çocukluk döneminde yaratıcılık daha fazla ortaya çıkmaktadır (Harmanlı, 2002).

Çocuklar iki yaşında nesneleri tanıyıp kullanmaya ve çevresini keşfetmeye başlamaktadır. İki-dört yaşlar arasında, denetimsiz hareketlerden dengeli fiziksel güce ve imgeleme gücüne dayanan etkinliğe geçiş olmaktadır. Dört-altı yaşları arasında çocuk, planlama yapma becerisini öğrenmeye başlar. Önceden bildiği oyunları planlamaktan çok hoşlanır. Merakı sayesinde doğruyu ve yanlışını öğrenir, hayali oyunlarında birçok rolü dener (Argun, 2004; Ömeroğlu & Turla, 2001). Çocuk olayları kendine göre yorumlar ve anlatımında ses, renk, hareket, çizgiler ve fikir aracılığı ile iç dünyasını yansıtır. Küçük çocuklar yaratıcı süreçlerde yaratıcı düşünme becerilerini kullanırlar. Bu becerileri kullandıkları deneyimlere, farklı şekillerde hareket etme, hayal kurma, empati kurma, fantezi geliştirme, problemlere alışılmadık, farklı çözümler bulma, çevrede yer alan nesneleri amacı dışında kullanma örnek olarak verilebilir (Torrance, 1981).

Yaratıcılık içinde bulunduğumuz yüzyılda eğitim sisteminin önem verdiği konulardan birisidir. Özellikle erken yaşta çocukların yaratıcılık gelişimini desteklemek ve üst seviyelere çıkarmak için, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'nin okul öncesinde yaratıcılık eğitimine özellikle yer verildiği görülmektedir (Özkan, 2016). Gelişimin en hızlı olduğu dönem olan erken çocukluk döneminde çocukların ne denli yaratıcı oldukları tartışmasız kabul edilmektedir.

2.3. Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi ve Yaratıcılık İlişkisi

Yaratıcılık tüm disiplinler arası alanlara işlemiştir. Örneğin, dil gelişimi kapsamında çocuklara dinleme, konuşma, okuma, yazma becerileri kazandırılır ve tüm bunlarda çocukların yaratıcı olmasına fırsat verilir (Hill, 2012; Skirrow, 2003). Görüldüğü üzere, çocuğun gelişiminde diğer dönemlerin temelini oluşturan okul öncesi dönemde, yaratıcı düşünme ve dil gibi becerilerin geliştirilmesi oldukça önemlidir (İnal Kızıltepe, Can Yaşar ve Uyanık, 2016).

Okul öncesi dönemde dil becerileri ve yaratıcı düşünme açısından geri kalmış olan çocukların, ileride bu eksiklikleri telafi etmeleri çok daha güç olmakta, bu durum da

çocukların gelecekteki öğrenim yaşantılarını etkilemektedir (Deniz Kan, 2006; Gelman ve Gottfried 2006; Turan ve Gül, 2008).

En azından beş yaşından itibaren okul öncesi kurumlarında eğitim görmeye başlayan çocuklar, okul öncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen tekerleme, bilmece, şiir, hikâye, drama gibi Türkçe dil etkinlikleriyle, bilişsel, sosyal alanlarda gelişirler. Bu etkinlikler ile çocuklar kendilerini ifade etme becerisinin yanında yaratıcılık, neden-sonuç ilişkisi kurma, kendine güven duyma, duygu ve düşüncelerini ifade edebilme gibi özellikleri kazanarak geliştirebilirler (Demir, 2011). Yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi için müzik çalışmaları (müzik dinleme, sesleri keşfetme, ritim tutma, şarkı söyleme, müzik aleti kullanma, çeşitli sesler oluşturma vb.), yaratıcı dans, hareket, dramatik oyun, şiir ya da tekerleme dinleme, söyleme, oluşturma gibi etkinlikler yaşamsal bir öneme sahiptir. Bununla birlikte bu etkinliklerin yaratıcılığı geliştirebilmesi için temel koşul, çocuğun kendisini rahat ve özgür hissetmesi, aynı zamanda yaptığı etkinliklerden zevk alması gerekmektedir (Senemoğlu, 1994). Ayrıca, yaratıcılık, oyun oynamakla benzeşmektedir.

Çocuğun oyunla dili edinmesi, hem dil yapılarını yaratıcı ifade etmelerine hem de yaratıcı düşünme becerileri için gerekli olan zengin ortamlardan faydalanmalarına imkan verilmesi önemlidir. Bu bakımdan dil gelişiminde yaratıcı etkinlikler, yaratıcı etkinliklerde de dil gelişiminin önemi yadsınmamaktadır. Kendini ifade etmek konusunda yaratıcı yöntemler aracılığı ile zengin bir repertuvara sahip olan çocuk, ileri yaşlarında geliştirdiği bu beceriyle iletişim konusunda kendine güvenen ve esneklik sahibi olan bireyler haline gelir.

2.4. Korunmaya Muhtaç Çocuklar

Bazı çocuklar evinde, ailesi yanında yaşama hakkından mahrum kalabilmekte, literatürde tanımlanan şekliyle korunmaya muhtaç çocuk durumuna gelebilmektedir. Ailelerin ya da çocukların bakımından sorumlu olan kişi veya kişilerin görevlerini yerine getirmediği durumlarda, sosyal hizmet sunmak üzere kamu kurumları devreye girmektedir (Şimşek vd., 2008). Bu kurumlarda olumsuz sonuçların ortaya çıkması nedeniyle kurum bakımında yöntem değişikliğine gidilmiş; öncelik, çocukların kendi ailelerinin yanında bakım ve korunmasının sağlanması, aksi takdirde de koruyucu aile ve evlat edindirme hizmetleri sağlanmasına verilmiştir (Yazıcı, 2012). Tüm bu modellerin mümkün olmadığı durumlarda ise kışla tipi kurum bakımının olumsuzluklarından dolayı çocuklar Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde bulunan ev tipi bakım modellerinden olan çocuk evlerine

yönlendirilmektedir. 2828 sayılı Sosyal Hizmet Çocuk Esirgeme Kurumları (SHÇEK) Kanunu'nun 3.maddesinde “0-18 yaşlar arasındaki korunmaya muhtaç çocukların kaldığı ev birimleri” olarak tanımlanan çocuk evleri 0-18 yaş grubu arasındaki 5-8 çocuğa bir ev ortamı yaratılarak o çocuklara korunma ve bakım sağlanarak, çocukların bedensel ve psikososyal gelişimleri ile Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Çocuk Evleri eğitimlerinin tamamlanmasına çalışılmaktadır (SHÇEK Kanunu, 1983; SHÇEK Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, 2008; Yazıcı, 2012; Yazıcı, 2014). Tüm bu gelişmelere rağmen, ailenin özellikle okul öncesi döneminde bulunan çocukların gelişimine etkisi düşünüldüğünde çocuk evlerinde yaşayan çocukların gelişimsel açıdan dezavantajlı bir grup olduğu söylenebilir. Aşağıdaki bölümde kurum bakımından bahsedilmiştir.

2.4.1. Kurum Bakımı

Korunmaya muhtaç çocuklara yönelik bakım yöntemlerinden biri olan “kurum bakımı”, bir ailenin olmadığı ya da ailenin fonksiyonlarını yerine getiremediği durumlarda, kimsesiz ve korunmaya muhtaç çocuklara resmî ya da özel kurumlarca geçici ya da sürekli olarak sunulan bakım hizmetini ifade etmektedir. Kurum bakımı altındaki çocuklar, kendileriyle herhangi bir kan bağı olmayan aynı durumdaki çocuklarla bir arada topluca yaşamakta ve kendileriyle biyolojik bir yakınlığı olmayan yetişkinlerce bakılmaktadır (Şenocak, 2005). Kurum bakımı; ülkemizde çok sayıda çocuğun bir çatı altında toplandığı toplu bakım modelidir. 0–18 yaş arası korunmaya muhtaç olan ve 18 yaşını doldurmalarına karşın yükseköğrenime devam eden çocukları; bedensel, psikolojik, sosyal ve duygusal gelişimleri sağlıklı, topluma yararlı bireyler olarak yetiştirmekle yükümlü olan yatılı kuruluşları (çocuk yuvası/yetiştirme yurdu, sevgi evleri) kapsamaktadır (Başer, 2013).

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Bakım Hizmetleri Daire Başkanlığı, haklarında bakım tedbiri veya korunma kararı verilen korunmaya ihtiyacı olan çocukların korunması, bakımı, bedensel, eğitsel, psiko sosyal gelişimleri ile bir iş veya meslek sahibi edilmeleri ve topluma yararlı kişiler olarak yetiştirmelerinin sağlanmasına yönelik hizmetlerin yürütülmesi ile görevli olup çocuk koruma sisteminde korunma ihtiyacı olan çocuklara yönelik ilk müdahale ve değerlendirme hizmetlerinin yürütülmesi, çocuklar hakkında uygun hizmet modeli belirleninceye kadar ilk kabul hizmetlerinin verilmesi, çocukların ailelerine yönelik çalışmalar, periyodik izleme ve değerlendirmeleri, tertip ve nakil işlemleri ile reşit olarak ayrılan gençlerin istihdam edilme

sürecinde ve toplumla uyumu aşamasında gerekli olan her türlü destek ve rehberlik hizmetlerinin verilmesi görevlerini yürütmektedir. Ülkemizde Bakım Hizmetleri Daire Başkanlığına bağlı olarak bakım hizmeti veren kuruluş modelleri; Çocuk Evleri ve Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi Müdürlükleri, Çocuk Evleri Siteleri, Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Merkezleri şeklinde yürütülmektedir (ailevecalisma.gov.tr, 2018)

Çocuk evleri, Çocuk Koruma Kanunu kapsamında haklarında korunma ya da tedbir kararı verilen 0-18 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bir iş veya meslek sahibi yapmak, izlemek ve desteklemekle görevli ve yükümlü olan ilin sosyal, kültürel açıdan çocuk yetiştirmeye uygun bölgelerinde tercihen il merkezinde okul ve hastanelere yakın apartman dairesi veya müstakil dairelerde beş ile sekiz çocuğun kaldığı evlerdir (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, 2008). Çocuk evleri sitesi ise, korunma ihtiyacı olan çocukların bakımlarının sağlandığı aynı yerleşkede bulunan birden fazla ev tipi sosyal hizmet biriminden oluşan kuruluşudur (SHÇEK Kanunu, 1983 Ek: 1/2/2007-5579/1 md.;Değişik: 6/2/2014-6518/14 md.).

Aile odaklı hizmet modellerinden yararlandırılamayan korunma ihtiyacı içindeki çocukların toplumsal hayata uyum sağlamaları, komşuluk ilişkilerini geliştirmeleri ve iyi bir şekilde yetiştirilerek topluma kazandırılmaları amacıyla çocuk evlerinde bakımlarının sağlanması hızla yaygınlaştırılmaktadır (Çelik, 2016).

Arkadaşlık, komşuluk, mahalle gibi kavramlar ile toplumsal örf ve adet, ahlak ve değerlerimizi yaşayarak toplumla iç içe yaşamın gereklerinin öğrenilmesi ve toplumsal hayata etkin katılımının sağlanarak kendine güvenen, geleceğe umutla bakabilen çocukların yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Aynı evde kalması uygun bulunan en küçük ve en büyük çocuk arasındaki yaş farkı en fazla üç yaştır. Çocukların kardeş olması durumunda yaş farkı aranmamaktadır (alo183.aile.gov.tr, 2018). Çocuk evlerinde yaşayan çocuklar anne ve babaları yerine çocuk evi sorumluları ve bakım elemanlarını rol ve model almaktadırlar.

Çocuk evlerinde çalışan çocuk evi sorumluları; sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci, öğretmen, sosyolog, gerektiğinde koordinasyon merkezinde görevli personel veya üniversitelerin sağlık, sosyal, eğitim bilimleri bölümleri mezunlarından ve çocuk alanında eğitim programına tabi tutulmuş kişiler arasından, il müdürlüğünce görevlendirilmektedir. Ayrıca çocuk evi sorumluları çocukların yanı sıra bakım elemanlarının günlük yaşam

programlarını yapmakta, hizmetin hassasiyetleri hususunda bakım elemanlarını bilgilendirmekte ve hizmet içi eğitimlerde görev almaktadır (Başer, 2013).

Çocuk evlerinde çalışan bakım elemanlarının seçiminde;

- Sağlık Meslek Liselerinin “Hemşirelik” veya “Acil Tıp Teknisyeni” bölümü mezunları ile bu bölümlerin lisans/ön lisans mezunu,
- Kız Meslek Liselerinin “çocuk gelişimi ve eğitimi”, Aile ve Tüketici Bölümünün “Ev ve Kurum Hizmetleri” veya “Sosyal Destek Hizmetleri” bölümü mezunu ile bu bölümlerin dengi ön lisans/lisans mezunu; “sosyal hizmetler” bölümünün ön lisans mezunu olma şartı aranır.
- Herhangi bir liseden mezun olmaları veya ön lisans /lisans mezunlarından; Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’nün HEM programları içerisinde Çocuk Gelişimi ve Eğitimi öğretim programı içinde yer alan “Çocuk Bakım Elemanı” ile “Aile Eğitimi 0-18 yaş Kurs Programı” sertifikalarına sahip olması şartı aranır.
- Geçmiş yıllar itibari ile sertifikalı olarak fiilen çalışan kişilerde “Aile Eğitimi 0-18 yaş Kurs Programı” na yönelik eğitim sertifikası alması sağlanır.
- Pedagojik Formasyon eğitimi almış lisans mezunları bakım elemanı olarak istihdam edilebilir.
- Yirmi beş yaşını doldurmuş, söz ve davranışlarıyla çocuklara rol model olabilecek yapıda ve sağlıklı iletişim becerisine sahip olması şartı aranır.
- Geçmiş yıllar itibariyle fiilen çalışan kişilerin çalışmaya uygunluk durumu yukarıda belirtilen eğitim koşullarını taşıma şartıyla İl Müdürlüğünde oluşturulacak komisyon marifetiyle değerlendirilir (alo183.aile.gov.tr, 2018).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu araştırmada, çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerini ve etkileyen çeşitli değişkenlerin saptanması amacıyla betimsel desende yapılmıştır. Ayrıca çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla da nicel araştırma türünün tarama modelinde korelasyonel desende planlanmış ve yürütülmüştür. Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2018)'e göre betimsel araştırmalar bireylerin, grupların ya da fiziksel ortamların özelliklerini olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlarken korelasyonel araştırmalar ise iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve neden-sonuç ile ilgili ipuçları elde etmek amacıyla hizmet etmektedir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Ankara ili, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Pursaklar ve Yeni Mahalle ilçelerinde bulunan çocuk evlerinde yaşayan 60-72 aylık 50 çocuk oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan çocukların demografik özelliklerinin dağılımı Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1

Çalışmaya Katılan Çocukların Demografik Özelliklerinin Dağılımı

		n	%
Cinsiyet	Kız	20	40
	Erkek	30	60
Yaş	60-66 ay	29	58
	67-72 ay	21	42
Kardeş sayısı	Yok	6	12
	1	16	32
	2	11	22
	3 ve daha fazla	17	34
	İlk çocuk	17	34
Doğum sırası	Ortanca veya ortancalardan biri	10	20
	Son çocuk	23	46
Okul öncesi eğitim alma durumu	Okul öncesi eğitim almakta olan	36	72
	Okul öncesi eğitim almayan	14	28
Okul öncesi eğitim alma süresi	Okul öncesi eğitim almayan	14	28
	1 yıl	20	40
	2 yıl	16	32
Kurum bakımı türü	Çocuk evleri	26	52
	Çocuk evleri sitesi	24	48
Koruma altına alınma nedeni	Ailenin ekonomik durumu	15	30
	Ailenin ruhsal durumu	3	6
	Çocuğun ihmal ve istismara uğraması	25	50
	Anne/babanın cezaevinde bulunması	7	14
Kurum bakımında kalma süresi	0-11 ay	20	40
	12-23 ay	16	32
	24 ay ve üzeri	14	28
Aile ile görüşme durumu	Kimse ile görüşmüyor	9	18
	Anne, baba ve kardeş	32	64
	Anne, baba ve anne babanın ailesi	9	18
Kardeşlerin bakım şekli	Kardeşi yok	6	12
	Kurum bakımında	41	82
	Kurum bakımında değil	3	6

Tablo 1'e bakıldığında çalışmaya katılan çocukların %60'ının erkek, %40'ının ise kız, %58'inin 60-66 ay, %42'sinin 67-72 ay aralığında olduğu görülmektedir. Çocuklardan %12'sinin kardeşi olmadığı, %32'sinin tek kardeşi, %22'sinin iki kardeşi, %34'ünün ise üç ve daha fazla sayıda kardeşi bulunmaktadır. Ayrıca çocukların doğum sırası dağılımları incelendiğinde %34'ü ilk çocuk, %20'si ortanca veya ortancalardan biri, %46'sı ise son çocuktur. Çocuklardan %72'si okul öncesi eğitim alırken %28'i ise okul öncesi eğitim almamıştır. Bu çocuklardan %40'ı bir sene, %32'si ise iki senedir okul öncesi eğitim almaktadır. Çocuklardan %52'si çocuk evlerinde, %48'i ise çocuk evleri sitesinde kalmakta

olup bu çocuklardan %50'si ihmal ve istismara uğrama, %30'u ailenin ekonomik durumu, %14'ü anne/babalarının cezaevinde bulunması, %6'sı ise ailenin ruhsal durumu nedeni ile koruma altına alınmıştır. Çocuklardan %40'ı 0-11 ay, %32'si 12-23 ay, %28'i ise 24 ay ve üzeri süre ile kurum bakımında olup bu çocuklardan %64'ü anne, baba ve kardeşi, %18'i anne, baba ve anne babasının ailesi ile görüşürken %18'i ise ailesinden hiç kimse ile görüşmemektedir. Bu çocukların kardeşlerinin kurum bakımında olma durumları incelendiğinde %82'sinin kardeşlerinin kurum bakımında olduğu, %6'sının ise kurum bakımında olmadığı görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Genel Bilgi Formu”, “Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi (TEDİL)” ve “Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT)” kullanılmıştır.

3.3.1. Genel Bilgi Formu

Çalışma grubunda yer alan çocukların demografik bilgilerini ortaya koymaya yönelik araştırmacı tarafından “Genel Bilgi Formu” oluşturulmuştur. Genel bilgi formunda çocukların cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, doğum sırası, okul öncesi eğitim alma durumu, okul öncesi eğitim alma süresi, kurum bakım türü, kurum bakımında kalma süresi gibi sorular yer almaktadır.

3.3.2. Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi (TEDİL) A Formu

Hresko, Reid ve Hammill (1999, s.1) tarafından geliştirilen Test of Early Language Development (TELD-3) ölçeği Topbaş ve Güven (2013, s.1) tarafından Türkçe'ye çevrilerek uyarlama çalışması yapılan Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi (TEDİL) A formu kullanılmıştır. Test, bireysel olarak yönetilen, standardize, norm referanslı ve 2 yaş 0 ay ve 7 yaş 11 ay arasındaki çocukların alıcı ve ifade edici sözel dil becerilerini ölçmeyi amaçlayan bir testtir. Bu testin sonuçları erken dönemde dil bozukluğu olan çocukları ayırt etme, dil gelişimlerinin zayıf ve güçlü yanlarını gösterme, gelişim sürecine dair bilgi verme ve araştırma yapma gibi amaçlarla kullanılabilir (Hresko, Reid ve Hammill, 1999, s.1). TEDİL A ve B olmak üzere iki paralel formdan oluşmaktadır.

Her bir form Alıcı ve İfade Edici olmak üzere iki alt testi içermektedir. Test Alıcı Dil ve İfade Edici Dil puanının yanında bu iki testin puanlarının bileşkesinden oluşan “Sözel Dil

Performansı” puanı sağlamaktadır. Alt testler dilin anlam bilgisi, biçim bilgisi ve sözdizimi alanlarını ölçen belirli sayıda maddelerden oluşmuştur. Her bir formda toplam 76 madde bulunmaktadır. A formu Alıcı Dil alt testinde 24 anlam bilgisini ve 13 sözdizimi/biçim bilgisini ölçen madde ve İfade Edici Dil alt testinde 22 anlam bilgisini, 17 sözdizimi/biçim bilgisini ölçen madde bulunmaktadır. B formunun Alıcı Dil alt testinde 25 anlam bilgisini ve 12 sözdizimi/biçim bilgisini ölçen madde ve İfade Edici Dil alt testinde ise 24 anlam bilgisini ve 15 sözdizimi/biçim bilgisini ölçen madde bulunmaktadır. Bu maddelerin bir kısmında resim gösterme veya betimleme diğer bir kısmında ise sözel yönergeleri yerine getirme ve sorulara sözel olarak yanıt verme gibi tepki ölçütleri kullanılmaktadır. TEDİL’in beş amacı bulunmaktadır:

- erken dil becerilerinin gelişimi bakımından yaşlılarından önemli ölçüde geride kalmış çocukları belirlemek ve bu sayede erken bir müdahale almasını sağlamak,
- bireysel olarak sözel bakımdan kuvvetli ve zayıf olan yanları belirlemek,
- çocuğun alacağı olası bir dil müdahalesinde programı ve süreci belirlemek,
- erken çocukluk döneminde dil becerilerini araştırma için bir ölçek olarak hizmet etmek
- diğer değerlendirme araçlarını desteklemek (Topbaş ve Güven, 2013, s.1,2).

Topbaş ve Güven (2013, s.59) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında TEDİL’in toplam puan madde Crombach Alfa katsayıları Form A Alıcı Dil Alt Testi 39 madde için .88, Form B Alıcı Dil Alt Testi 37 madde için .90, Form A İfade Edici Dil Alt Testi 39 madde için .90, Form B İfade Edici Dil Alt Testi 39 madde için .90 olarak çok yüksek bulunmuştur.

3.3.3. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT) A Formu

Torrance (1966) tarafından geliştirilen Torrance Yaratıcı Düşünme Testi en son 2008 yılında norm çalışması (Torrance, 2008) ile güncellenmiştir. Türkçeye uyarlanması Aslan (1999, 2001, 2004; Aslan ve Puccio, 2006) tarafından gerçekleştirilmiştir. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT) Şekilsel Formu A, 3 faaliyetten (Resim Oluşturma, Resim Tamamlama, Paralel Çizgiler) oluşmaktadır.

Resim oluşturma faaliyetinde çocuktan verilen geometrik şeklin tamamlanarak yeni bir şeklin oluşturulması ve bu yeni şekil ile ilgili bir hikâye oluşturulması ya da bir isim verilmesi istenmektedir. Resim tamamlamada on adet yarım bırakılmış çizginin çocuk tarafından yeni bir şekil hâline getirilmesi ve isimlendirilmesi beklenmektedir. Paralel

Çizgiler faaliyetinde ise aynı tür uyarana verilebilecek farklı yanıtların test edilmesi amaçlanmaktadır. Verilen otuz adet paralel çizgi ile yeni Őekiller oluşturulması ve isimlendirilmesi istenmektedir.

Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT) Şekilsel Formu A'nın Cronbach Alfa değeri Türkçe uyarlamasında en düşük .50, en yüksek .71 olarak belirlenmiştir (Aslan, 1999, 2001, 2004; Aslan ve Puccio, 2006).

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama aŐamasından önce ilgili kurumlardan gerekli izinler alınmış ve Ankara ocuk Evleri Koordinasyon Merkezi Müdürlüğü'nden randevu alınarak Ankara ilinde bulunan 5-6 yaş çocukların bulundukları evlerin listesi, Ankara Saray ocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü'nden ise sitede bulunan aynı yaş grubundaki çocukların kaldıkları evlerin listesi alınmıştır. Ev sorumluları ile iletişime geçilerek çocukların geలిim özellikleri ve dikkat süreleri göz önüne alınarak okul ve etkinlik saatlerini aksatmadan uygulama yapılacak zaman belirlenmiştir. Randevu saati öncesi evler tekrar aranarak hatırlatma yapılmıŐ, çocukların hastalık, evden ayrılma gibi nedenlerle randevularda deęiŐikliklere gidilmiŐtir. ocuk evleri koordinasyon merkezi bünyesindeki evlerden alınan randevu saatinde araştırmacı evlere giderek ev sorumluları ile tanıŐmıŐ araştırmanın amacından bahsederek yanıtları doğrultusunda Genel Bilgi Formu'nu doldurmuŐtur. Daha sonra ev sorumlusu ile birlikte araştırmacı evde kalan bütün çocuklar ile oyunlar oynayarak çocuklarla tanışma ve iletişim kurma ortamı saęlamıŐtır. Testler farklı günlerde uygulanmıŐtır. ocuk evleri sitesinde ise evlerden alınan randevu saatinde araştırmacı site revirinin psikolog odasında ev sorumlularını arayarak tanıŐmıŐ, araştırmanın amacından bahsederek yanıtları doğrultusunda Genel Bilgi Formu'nu doldurmuŐtur. Ev sorumluları çocukları bireysel olarak psikolog odasına getirmiŐ ve araştırmacı ile tanıştırmıŐtır. Araştırmacı ocukla birebir oyunlar oynamıŐ ve testleri farklı günlerde çocuğa uygulamıŐtır.

TEDİL'in uygulanmasında, çocuklara ilk alıcı dil testi, daha sonra ise ifade edici dil testi uygulanmıŐtır. Bu test için veri toplama süresi ise her ocuk için ortalama 20-35 dakika sürmüŐtür.

TYDT'nin uygulanmasında ise çocuklar ile ilk olarak resim oluşturma, daha sonra resim tamamlama ve son olarak paralel çizgiler faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Bu test için veri toplama süresi her ocuk için ortalama 20-30 dakika sürmüŐtür.

3.5. Verilerin Analizi

Her bir çocuk için toplanan TEDİL verileri araştırmacı tarafından puanlama yönergesine uygun olarak elden hesaplanmıştır. Elde edilen alıcı dil ve ifade edici dil ham puanları çocukların yaşlarına göre standart puanlarına çevrilmiş ve bu iki puanın toplamından oluşan “Sözel Dil Performansı” puanlarının istatistik programına girişi yapılmıştır.

Daha sonra TYDT değerlendirilmesine başlanmıştır. Ölçeğin değerlendirilmesinde norm dayanaklı ölçüler ve kriter dayanaklı ölçüler olmak üzere iki ölçü dikkate alınmaktadır. Norm dayanaklı ölçüler; akıcılık, orijinallik, başlıkların soyutluğu, zenginleştirme ve erken kapanmaya direnç olmak üzere beş tanedir. Akıcılık puanı; resim tamamlama ve paralel çizgiler testinin, orijinallik puanı; resim oluşturma, resim tamamlama ve paralel çizgiler testinin, başlıkların soyutluğu puanı; resim oluşturma ve resim tamamlama testinin, zenginleştirme puanı, resim oluşturma, resim tamamlama ve paralel çizgiler testinin, erken kapanmaya direnç puanı ise; resim tamamlama testinin değerlendirilmesi sonucu elde edilmektedir. Kriter dayanaklı ölçüler ise; 13 boyutta ele alınmaktadır. Her üç test için puanlar duygusal ifadeler, hikâye anlatma, hareket ya da faaliyet, başlıkların açıklayıcıları, tamamlanmamış şekillerin birleştirilmesi, tamamlanmamış çizgilerin sentezi, alışılmadık görselleştirme, içsel görselleştirme, sınırları uzatma veya geçme, mizah, hayal gücü zenginliği, hayal gücü renkliliği ve fantezi boyutlarında değerlendirilmektedir. Torrance Yaratıcı Düşünce Ölçeği (Şekil Form-A)’nın değerlendirilmesi sonucunda; Akıcılık, Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme ve Erken Kapanmaya Direnç boyutlarına ilişkin puanlar dışında, Yaratıcı Kuvvetler Listesi’ndeki kriterler dikkate alınarak Yaratıcı Kuvvetler Listesi’ne ait bir puan elde edilmektedir. Çocuğun beş boyuttan aldığı puanların ortalamasına Yaratıcı Kuvvetler Listesinde yer alan kriter dayanaklı ölçütlere ilişkin puanların toplamı ilave edilerek yaratıcı düşünme puanı hesaplanmaktadır (Aslan, 2001).

Bu çalışmada ölçeğin puanlama yönergesine uygun olarak Yaratıcı Düşünme Becerileri toplam puanının hesaplanmasında alt boyut puanları Z puanlarına çevrilmiştir. Norm dayanaklı ölçütlerin Z ortalaması alınarak kriter dayanaklı Z ortalaması eklenmiş ve Yaratıcı Düşünme Becerileri elde edilmiştir. Elde edilen puanlar bir istatistik paket programına girilmiştir.

Çocukların kişisel özellikleri ile ilgili tanımlayıcı analizler için ortalama ve standart sapma (ss) değerleri kullanılmıştır. Kolmogrow normallik analizi sonucu veriler normal dağılım göstermediğinden ölçek ve alt boyut puanlarının demografik değişkenlere göre farklılık

gösterme durumu parametrik olmayan test tekniklerinden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Kruskal Wallis testi sonucu anlamlı çıkan farklılıklarda grup farklılıklarını inceleyebilmek amacıyla Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkiyi tespit edebilmek amacıyla ise Spearman's rho testi kullanılmıştır. Büyüköztürk (2016)'e göre, korelasyon değerleri düşük (0-0,29), orta (0,30-0,69) ve yüksek (0,70-1) olarak sınıflandırabilir. İstatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi amacı ile gerçekleştirilen bu araştırmaya yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2-Tablo 8 arasında yer almaktadır.

Çocuk evlerinde yaşayan çocukların yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin bulgular Tablo 9-Tablo 15 arasında yer almaktadır.

Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkiye ise Tablo 16’da yer verilmiştir.

4.1. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeylerine İlişkin Bulgular

Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2-Tablo 8 arasında yer almaktadır.

Araştırmada yer alan çocukların alıcı dil, ifade edici dil ve sözel dil performans standart puanları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2

Çocukların Alıcı,İfade Edici ve Sözel Dil Performans Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	n	Min	Max	Ort	SS
Alıcı dil	50	68	124	91,11	12,08
İfade edici dil	50	72	117	91,86	11,98
Sözel dil performansı	50	70	120	90,48	13,24

Tablo 2 incelendiğinde çocukların alıcı dil standart puan ortalamaları 91,11 ifade edici dil puan ortalamaları 91,86, sözel dil performans puan ortalamaları 90,48’dir. Topbaş ve Güven (2013) norm çalışmasındaki dil düzeylerinin derecelendirilmesinde 90-110 arası standart puanlarının “ortalama” düzeyde olduklarını belirtmişlerdir. Buna göre, çocukların alıcı, ifade edici ve sözel dil gelişim düzeylerinin ortalama derecede olduğu saptanmıştır.

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Alıcı –İfade Edici ve Sözel Dil Performansının cinsiyet değişkenine göre fark analizleri Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Alıcı –İfade Edici ve Sözel Dil Performansının Cinsiyet Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Cinsiyet	n	Sıra Ort.	U	p
Alıcı dil	Kız	20	22		
	Erkek	30	27,83	-1,391	0,164
	Toplam	50			
İfade edici dil	Kız	20	24,2		
	Erkek	30	26,37	-0,517	0,605
	Toplam	50			
Sözel dil performansı	Kız	20	22,88		
	Erkek	30	27,25	-1,04	0,298
	Toplam	50			

Tablo 3 incelendiğinde sözel dil performansı ve alt boyutları (alıcı dil, ifade edici dil) ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Buna göre cinsiyetin çocukların dil becerilerinde etkili olmadığı söylenebilir. Alanyazın incelendiğinde TEDİL ve farklı dil testlerinin kullanıldığı çalışmalarda cinsiyetin alıcı dil (Erdoğan, Şimşek Bekir ve Erdoğan, 2005; Ergin, 2012; Güler, 2004; Uzak, 2017; Yüksel, 2003), ifade edici (Dereli, 2003; Öztürk, 1995) ve sözel dil performansını (Erdoğan vd., 2005; Gürocak, 2007;

Özmermer, 2008; Seçilmiş, 1996; Uzak, 2017) etkilemediğine yönelik sonuçlar bulunmaktadır.

Bu araştırmada da cinsiyetin alıcı, ifade edici ve dil gelişimi üzerinde etkili olmamasının nedeni olarak çocuk evlerinde karma olarak kalmalarından dolayı kız ve erkek çocukların dil gelişimlerinin benzer şekilde desteklenmesi gösterilebilir. Bu durumun çocukların yaşadıkları dil gelişim sürecindeki etkileşimlerinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Alıcı –İfade Edici ve Sözel Dil Performansının yaş değişkenine göre fark analizleri Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Alıcı –İfade Edici ve Sözel Dil Performansının Yaş Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Yaş	n	Sıra Ort.	U	p
Alıcı dil	60-66 ay	29	24,22	-0,73	0,465
	67-72 ay	21	27,26		
	Toplam	50			
İfade edici dil	60-66 ay	29	21,22	-2,447	0,014*
	67-72 ay	21	31,4		
	Toplam	50			
Sözel dil performansı	60-66 ay	29	21,47	-2,302	0,021*
	67-72 ay	21	31,07		
	Toplam	50			

Tablo 4’e göre ölçeğin alıcı ve ifade edici dil alt boyutu ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Ölçeğin ifade edici dil alt boyut sıra ortalama puanlarının 67-72 ay grubunda 31,40, 60-66 ay grubunda 21,22; sözel dil performansı sıra ortalama puanlarının 67-72 ay grubunda 31,07, 60-66 ay grubunda 21,47 olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan çocukların sözel dil performansı ve ölçeğin ifade edici dil alt boyutu ile yaş değişkeni arasında 67-72 ay grubunda olan çocuklar lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu durum yaş arttıkça çocukların ifade edici dil becerileri ve sözel dil performanslarının geliştiğini göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde bu bulguyu destekler çalışmalar bulunmaktadır (Ergin, 2012; Güler, 2004; Koçak, Ergin ve Yalçın, 2014; Şen, Yıldız Çiçekler ve Yılmaz, 2010; Tulu, 2009; Yazıcı, 1990). Bu artışın nedeni çocukların fizyolojik olarak gelişmelerinin beraberinde çevre etkileşim tecrübelerinin de artması olabilir.

Çocukların dil gelişim dönemleri incelendiğinde 48-60 aylarına geldiklerinde dilin bir araç haline geldiği görülmektedir. Kelime sayısındaki artış ve sözcüklerin doğru kullanımı devam eder. Çocuk önceki dönemlere göre daha karmaşık cümle yapısı kullanmaktadır. Kelime sayısında artış ve egosantrik konuşma devam eder. Önceki döneme göre, daha karmaşık cümle yapısı kullanmaya başlar. Çocuklar 60-72 aylarında ise sözdizimi ve biçimbilimle ilgili düzensiz yapıların çoğunda yetkinlik kazanır. Çekim kurallarını ve kişi zamirlerinin çekimini daha doğru kullanır (Dönmez vd., 2000).

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Alıcı –İfade Edici ve Sözel Dil Performansının kurum bakımı tipi değişkenine göre fark analizleri Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Sözel Dil Performans ve Alt Boyutlarının Kurum Bakımı Tipi Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Kurum Bakımı Türü	n	Sıra Ort.	U	P
Alıcı dil	Çocuk evleri	26	23,75	-0,887	0,375
	Çocuk evleri sitesi	24	27,4		
	Toplam	50			
İfade edici dil	Çocuk evleri	26	24,69	-0,409	0,682
	Çocuk evleri sitesi	24	26,38		
	Toplam	50			
Sözel dil performansı	Çocuk evleri	26	23,85	-0,836	0,403
	Çocuk evleri sitesi	24	27,29		
	Toplam	50			

Tablo 5 incelendiğinde sözel dil performansı ve alt boyutları (alıcı dil, ifade edici dil) ile kurum bakım tipi değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Buna göre çocukların dil becerilerinin gelişiminde kurum bakım tipinin etkili olmadığı düşünülebilir. Bu durum, çocukların yaşadıkları kurum tiplerinde dil becerilerini geliştirmeye yönelik ortam ve imkânlarının benzer olması ile açıklanabilir. Ayrıca çocuk evlerinde kalan

çocukların toplum ile bütünleşmelerine olanak sunulmasına rağmen çocukların kendi evleri dışındaki ortamlarda yeterli etkileşimin olmamasının dil becerilerini olumsuz etkilediği düşünülebilir. Aydın ve Tezel Şahin (2018) kurum bakımındaki meslek eleman ve uzmanların çocukların dil gelişimini desteklemeye yönelik etkileşimli hikaye ve masal kitapları okumalarının tekerleme, durum kartları hazırlayarak üzerinde sohbet etmelerinin ve çocukları soru sormaya teşvik ederek yeni kelimeler edinmelerini sağlamalarının dil gelişiminde önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Alıcı –İfade Edici ve Sözel Dil Performansının kurum bakımında kalma süresi değişkenine göre fark analizleri Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Sözel Dil Performansı Alıcı, İfade Edici Dil Alt Boyutlarının Kurum Bakımında Kalma Süresi Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Süre	n	Sıra Ort.	X ²	P
Alıcı dil	0-11 Ay	20	24,42	, 918	0,632
	12-23 Ay	16	28,34		
	24 ay ve üzeri	14	23,79		
	Toplam	50			
İfade edici dil	0-11 Ay	20	25,68	2,006	0,367
	12-23 Ay	16	21,88		
	24 ay ve üzeri	14	29,39		
	Toplam	50			
Sözel dil performansı	0-11 Ay	20	25,1	0,182	0,913
	12-23 Ay	16	24,78		
	24 ay ve üzeri	14	26,89		
	Toplam	50			

Tablo 6’ya göre sözel dil performansı ve alt boyutları (alıcı dil, ifade edici dil) ile kurum bakımında kalma süresi değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Bu durum, kurum bakımında kalma süresinin çocukların dil becerilerinde etkili olmadığı bulgusu ile açıklanabilir.

Akoğlu, Ergül ve Duman (2014) kurum bakımında çocuklara etkileşimli kitap okuma programı ile Özdemir, Sefer ve Türkdoğan (2008) ise oyun etkinlikleri ile dil gelişim düzeylerinin arttığını belirtmiştir. Türk (2018)’de kurum bakımında çocukların yazı

farkındalığı becerilerini incelemiş ve meslek uzman ve elamanların etkileşimli kitap okuma ve erken okuryazarlık programına yönelik eğitim almalarını önermiştir. Levi (2008)'nin araştırmasının sonuçları, her hafta gönüllüleri tarafından ziyaret edilen çocukların Ankara Gelişimsel Tarama Envanteri ile ölçülen genel gelişimleri ile dil gelişim alanlarının anlamlı biçimde yükseldiğini göstermektedir.

Bu araştırma bulgusu ve ilgili araştırmalar bağlamında ailelerinden ayrılan ya da ailesi olmayan bu çocukların gelişimlerinin kurum bakımında destekleyici bir program dahilinde olmalarının gerekliliği anlaşılmaktadır. Evlere kabul edilen gönüllülerin sistematik olarak ziyaretler gerçekleştirmeleri ve çocuklarla dil gelişimini desteklemeye yönelik zaman geçirmeleri (sohbet, hikaye okuma, şarkı söyleme,vb) gerekmektedir.

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Alıcı –İfade Edici ve Sözel Dil Performansının kurum bakımı tipi değişkenine göre fark analizleri Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Sözel Dil Performansı Alıcı, İfade Edici Dil Alt Boyutlarının Okul Öncesi Eğitim Alma Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Okul öncesi eğitim alma durumu	n	Sıra Ort.	U	P
Alıcı dil	Okul öncesi eğitim alan	36	25,85		
	Okul öncesi eğitim almayan	14	24,61	-0,271	0,786
	Toplam	50			
İfade edici dil	Okul öncesi eğitim alan	36	25,9		
	Okul öncesi eğitim almayan	14	24,46	-0,315	0,753
	Toplam	50			
Sözel dil performansı	Okul öncesi eğitim alan	36	26,01		
	Okul öncesi eğitim almayan	14	24,18	-0,4	0,689
	Toplam	50			

Tablo 7 incelendiğinde sözel dil performansı ve alt boyutları (alıcı dil, ifade edici dil) ile okul öncesi eğitim alma değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Bu durum, okul öncesi eğitim almayan çocukların yaşadıkları evlerde okul öncesi eğitim alan ve almakta olan çocuklar arasındaki etkileşimlerinden kaynaklandığını akla getirmektedir. Bu yorumu, çocuktan çocuğa eğitim yaklaşımı desteklemektedir.

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Alıcı –İfade Edici ve Sözel Dil Performansının kurum okul öncesi eğitime devam süresi değişkenine göre fark analizleri Tablo 8 yer almaktadır.

Tablo 8

Türkçe Erken Dil ve Gelişim Testi Sözel Dil Performansı Alıcı, İfade Edici Dil Alt Boyutlarının Okul Öncesi Eğitime Devam Süresi Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Okul öncesi eğitime devam süresi	n	Sıra Ort.	U	P
Alıcı dil	1 yıl	20	20,10	-1,024	0,306
	2 Yıl	16	16,50		
	Toplam	36			
İfade edici dil	1 yıl	20	19,05	-0,352	0,725
	2 Yıl	16	17,81		
	Toplam	36			
Sözel dil performansı	1 yıl	20	19,42	-0,589	0,556
	2 Yıl	16	17,34		
	Toplam	36			

Tablo 8'e göre sözel dil performansı ve alt boyutları (alıcı dil, ifade edici dil) ile okul öncesi eğitime devam süresi değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Bu bulgu, okul öncesi eğitim alma süresinin çocukların dil becerilerinde tek başına etkili olmadığını göstermektedir. Literatürde farklı dil testi ile yapılan bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Erdoğan vd., 2005; Şimşek Bekir, 2004; Tulu, 2009; Yazıcı, 1999).

Çocuklar, dili öğrenmek için gerekli ilkeleri, bilgileri, sözcükleri ve kalıpları erken çocukluk döneminde kazanmaktadır (Başaran, 1994). Çocuğun bu bilgiyi kazanması, özel bir öğrenim görmeden, çevresinde konuşulanları duyarak, tekrarlayarak ve bunlardan birtakım kurallar çıkararak gerçekleşmektedir (Temel ve Bekir Şimşek, 1998). Bu nedenle çocuğun dil edinimindeki değişim ve gelişimlerin doğumdan itibaren gözlenmesi ve bu sayede etkili desteğin sunulması gereklidir (Aydoğan, 2017). Çocukların dil gelişimlerinin desteklenmesinde okul öncesi süresinin nitelikli olması önemlidir. Nitelikli okul öncesi eğitim süresi için ailenin eğitime katılımı çok önemlidir. Atabey ve Tezel-Şahin (2009), okul öncesi eğitimin hedefleri belirlenirken çocuk tek başına düşünülmeyerek başarılı bir okul öncesi eğitim için, okul-aile ortaklığı sağlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Ancak çocuk evlerinde yaşayan çocukların ebeveyn yoksunluklarından ötürü ya da ebeveynlerinden ayrı yaşadıkları için bu süreçte dezavantajlı oldukları düşünülmektedir.

Bazı araştırmalarda ise (Ergin, 2012; Koçak, Ergin ve Yalçın, 2014) çocukların dil becerilerinin gelişiminin okul öncesi eğitime devam etme süresine göre farklılaştığı

görülmüştür. Aydoğan ve Koçak (2003) yaptıkları çalışmada çocukların okul öncesi eğitim kurumuna devam süreleri arttıkça, çocukların metinde aranan sözcüklere doğru cevap verme oranlarının da arttığını belirtmişlerdir.

4.2. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Yaratıcı Düşünme Becerilerine İlişkin Bulgular

Çocuk evlerinde yaşayan çocukların yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin bulgular Tablo 9-Tablo 15 arasında yer almaktadır.

Çocuk evlerinde yaşayan çocukların yaratıcı düşünme becerileri ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9

Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarına İlişkin Betimsel İstatistikler)

	Normatif puanlar					Yaratıcı kuvvetler listesi	Yaratıcı düşünme becerileri
	Akıcılık	Orijinallik	Başlıkların soyutluğu	Zenginleştirme	Erken kapanmaya direnç		
Ortalama	11,30	11,56	,18	5,92	,24	4,32	-2,11
Standart sapma	6,35	7,36	,71	2,82	,77	4,06	6,49
Minimum	0	0	0	0	0	0	-6,03
Maksimum	27	34	4	12	4	17	28,10

Tablo 9'a göre çocukların yaratıcı düşünme becerileri aritmetik ortalaması -2,11; akıcılık alt boyut ham puan aritmetik ortalaması 11,30, orijinallik alt boyut ham puan aritmetik ortalaması, başlıkların soyutluğu alt boyut ham puan aritmetik ortalaması 0,18, zenginleştirme alt boyut ham puan aritmetik ortalaması 5,92, erken kapanmaya direnç alt boyut ham puan aritmetik 0,24 ve yaratıcı kuvvetler listesi alt boyut z puan aritmetik ortalaması 4,32 olarak belirlenmiştir.

Yaratıcı düşünme becerileri ortalamasının -2,11 ve ortancanın 1,39 olması çocukların çoğunun yaratıcı düşünme becerilerinin düşük olduğuna işaretir. Teste verdikleri yanıtlar esas alındığında çocukların yaratıcılıklarını sergilemede yetersiz oldukları söylenebilir. Nitekim, literatürde de, okul öncesi dönem çocukların yaratıcılık düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılan çalışmalara rastlanmaktadır (Çeliköz, 2017; Özkan, 2016; Yuvacı, 2017).

Çeliköz (2017), 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerini incelemek amacıyla yaptığı çalışmada "orta" düzeyde, Özkan (2016) ise okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrencilerin

yaratıcılık düzeylerini belirlemeye yönelik yaptığı araştırma sonucuna göre; çocukların akıcılık ve elabasyon boyutları açısından "iyi"; esneklik ve orijinallik boyutları açısından "orta" düzeyde, Yuvacı (2017) da okul öncesi dönem altı yaş grubu çocukların yaratıcılıklarını ölçtüğü araştırma sonucunda çocukların orta düzeyde yaratıcılığa sahip olduklarını belirtmiştir. Görüldüğü üzere literatürde de, okul öncesi dönem çocukların yaratıcılık düzeylerinin orta düzeyde olduğu bu araştırma bulgularına rastlanmaktadır.

Tablo 10'da Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre fark analizleri yer almaktadır.

Tablo 10

Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Cinsiyet	n	Sıra Ort.	U	P
Akıcılık	Kız	20	24,8		
	Erkek	30	25,97	-0,278	0,781
	Toplam	50			
Orijinallik	Kız	20	22,68		
	Erkek	30	27,38	-1,121	0,262
	Toplam	50			
Başlıkların soyutluğu	Kız	20	23,5		
	Erkek	30	26,83	-1,684	0,092
	Toplam	50			
Zenginleştirme	Kız	20	23,18		
	Erkek	30	27,05	-0,929	0,353
	Toplam	50			
Erken kapanmaya direnç	Kız	20	23,68		
	Erkek	30	26,72	-1,281	0,200
	Toplam	50			
Yaratıcı kuvvetler listesi	Kız	20	19,05		
	Erkek	30	29,8	-2,574	0,010*
	Toplam	50			
Yaratıcı düşünme becerileri	Kız	20	19,9		
	Erkek	30	29,23	-2,218	0,027*
	Toplam	50			

Tablo 10'a göre yaratıcı düşünme becerileri ölçeği boyutları (akıcılık, orijinallik, başlıkların soyutluğu, zenginleştirme ve erken kapanmaya direnç) cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Ölçeğin, yaratıcı kuvvetler listesi sıra ortalama puanları erkeklerde 29,80, kızlarda 19,05 iken Yaratıcı Düşünme Becerileri erkeklerde 29,23 kızlarda

ise 19,90'dur. Buna göre Yaratıcı Kuvvetler Listesi ($U=-2,574$) ve yaratıcı düşünme becerileri ($U=-2,218$) sıra ortalamasında cinsiyete göre erkekler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu çalışmada erkek çocukların yaratıcı kuvvetler listesi puanlarının ve yaratıcı düşünme becerilerinin kız çocuklara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum, kız çocukların erkek çocuklara göre gelişimlerinin daha hızlı ilerlemesinden kaynaklanabilir. Gelişim bir bütündür ilkesinden yola çıkılarak yaratıcı düşünme becerisinde de cinsiyete göre farklılığın devam ettiği söylenebilir. Nitekim Bozoklu (1994), literatürde genel olarak kız çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu ancak; beş ve altı yaş grubunda bu durumun değiştiğini yaş ilerledikçe erkek çocukların puan ortalamalarının kız çocuklara oranla daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Moran, Milgram, Sawyers ve Fu (1983) çalışmasında yaratıcı düşünme becerilerinde cinsiyete göre farklılık bulunduğunu belirtmiştir.

Tablo 11'de Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarının yaş değişkenine göre fark analizleri yer almaktadır.

Tablo 11

Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Yaş	n	Sıra Ort.	U	P
Akıcılık	60-66 ay	29	21,9	-2,057	0,040*
	67-72 ay	21	30,48		
	Toplam	50			
Orijinallik	60-66 ay	29	22,62	-1,644	0,100
	67-72 ay	21	29,48		
	Toplam	50			
Başlıkların soyutluğu	60-66 ay	29	26,95	-2,428	0,079
	67-72 ay	21	23,5		
	Toplam	50			
Zenginleştirme	60-66 ay	29	21,28	-0,929	0,015*
	67-72 ay	21	31,33		
	Toplam	50			
Erken kapanmaya direnç	60-66 ay	29	25,17	-0,331	0,741
	67-72 ay	21	25,95		
	Toplam	50			
Yaratıcı kuvvetler listesi	60-66 ay	29	23,97	-0,882	0,378
	67-72 ay	21	27,62		
	Toplam	50			
Yaratıcı düşünme becerileri	60-66 ay	29	23,69	-1,032	0,302
	67-72 ay	21	28,00		
	Toplam	50			

Tablo 11 incelendiğinde yaratıcı düşünme becerileri ölçeği ile orijinallik, başlıkların soyutluğu, erken kapanmaya direnç ve yaratıcı kuvvetler listesi alt boyutları yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$). Ölçeğin akıcılık sıra ortalama puanları 67-72 ay grubunda 30,48, 60-66 ay grubunda 21,90 iken zenginleştirme sıra ortalama puanlarının 67-72 ay grubunda 31,33, 60-66 ay grubunda 21,28 olduğu görülmektedir. Buna göre akıcılık ($U=-2,057$) ve zenginleştirme ($U=-,929$) sıra ortalamasında yaşa göre 67-72 ay grubundaki çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu bulgu yaş arttıkça yaratıcı düşünmenin akıcılık ve zenginleştirme becerilerini geliştirdiğini akla getirmektedir. Bu gelişimde çocukların yaşlarının ilerledikçe bilişsel gelişimde somut döneme yaklaşımları, motor gelişimde ise ince motor becerilerinin gelişmesinin etken olduğu düşünülmektedir.

Tablo 12’de Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarının kurum bakımı tipi değişkenine göre fark analizleri yer almaktadır.

Tablo 12

Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Kurum Bakımı Tipi Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Kurum bakımı türü	n	Sıra Ort.	U	P
Akıcılık	Çocuk evleri	26	31,52	-3,044	0,002*
	Çocuk evleri sitesi	24	18,98		
	Toplam	50			
Orijinallik	Çocuk evleri	26	32,88	-3,736	0,000*
	Çocuk evleri sitesi	24	17,5		
	Toplam	50			
Başlıkların soyutluğu	Çocuk evleri	26	27,35	-1,981	0,048*
	Çocuk evleri sitesi	24	23,5		
	Toplam	50			
Zenginleştirme	Çocuk evleri	26	31,6	-3,104	0,002*
	Çocuk evleri sitesi	24	18,9		
	Toplam	50			
Erken kapanmaya direnç	Çocuk evleri	26	26,38	-1,608	0,429
	Çocuk evleri sitesi	24	24,54		
	Toplam	50			
Yaratıcı kuvvetler listesi	Çocuk evleri	26	29,87	-2,221	0,026*
	Çocuk evleri sitesi	24	20,77		
	Toplam	50			
Yaratıcı düşünme becerileri	Çocuk evleri	26	31,69	-3,127	0,002*
	Çocuk evleri sitesi	24	18,79		
	Toplam	50			

Tablo 12’ye göre ölçeğin erken kapanmaya direnç ve yaratıcı kuvvetler listesi alt boyutları kurum bakım tipi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Ölçeğin

akıcılık sıra ortalama puanlarının çocuk evlerinde yaşayanların 31,52, çocuk evleri sitesinde yaşayanların 18,98; orijinallik sıra ortalama puanlarının ise çocuk evlerinde yaşayanların 32,88, çocuk evleri sitesinde yaşayanların 17,50'dir. Bunun yanında başlıkların soyutluluğu sıra ortalama puanlarının çocuk evlerinde yaşayanların 27,35, çocuk evleri sitesinde yaşayanların 23,50 olduğu zenginleştirme sıra ortalama puanlarının ise çocuk evlerinde yaşayanların 31,60, çocuk evleri sitesinde yaşayanların 18,90 iken çocukların yaratıcı düşünme becerileri sıra ortalama puanlarının ise çocuk evlerinde yaşayanların 31,69, çocuk evleri sitesinde yaşayanların 18,79 olduğu görülmektedir. Buna göre akıcılık ($U=-3,044$), orijinallik ($U=-3,736$), başlıkların soyutluluğu ($U=-1,981$), zenginleştirme ($U=-3,104$) ve yaratıcı düşünme becerileri ($U=-3,127$) sıra ortalamasında kurum bakımı tipine göre çocuk evlerinde yaşayan çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre çocuk evlerinde yaşayan çocukların çocuk evleri sitesinde yaşayan çocuklara göre yaratıcı düşünme becerileri ile akıcılık, orijinallik, başlıkların soyutluluğu ve zenginleştirme becerileri daha yüksektir. Arkadaşlık, komşuluk, mahalle gibi kavramlar ile toplumsal örf ve adetleri yaşayarak toplumla iç içe yaşamın gereklerinin öğrenilmesi ve toplumsal hayata etkin katılımının (alo183.aile.gov.tr, 2018). Bu bulgu ve ilgili literatür incelendiğinde çocuk evlerinin çocuk evleri sitesine göre yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik ortam (zengin uyarıcı) ve imkânlarının daha fazla olduğunu düşündürmektedir.

Nitekim Biber (2012), Portage Erken Eğitim Programının kurum ortamında yaşayan beş ile altı yaş çocukların gelişimlerinin desteklenmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşmış ve Portage Eğitim Programı gibi aile eğitimini ve çocuk gelişimini desteklemeyi hedefleyen programların uygulayıcısı olmaları için kurum bakımındaki meslek eleman ve uzmanlarına eğitim ve destek verilebileceğini belirtmiştir.

Tablo 13'de Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarının kurum bakımında kalma süresi değişkenine göre fark analizleri yer almaktadır.

Tablo 13

Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Kurum Bakımında Kalma Süresi Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Süre	n	Sıra Ort.	X ²	p	Anlamlı Farklılık
Akıcılık	1.0-11 ay	20	17,78	9,671	0,008*	1<2
	2.12-23 ay	16	31,97			
	3.24 ay ve üzeri	14	29,14			
	Toplam	50				
Orijinallik	1.0-11 ay	20	19,25	6,806	0,033*	1<3
	2.12-23 ay	16	27,66			
	3.24 ay ve üzeri	14	31,96			
	Toplam	50				
Başlıkların soyutluğu	1.0-11 ay	20	24,7	5,132	0,077	
	2.12-23 ay	16	23,5			
	3.24 ay ve üzeri	14	28,93			
	Toplam	50				
Zenginleştirme	1.0-11 ay	20	18,55	7,707	0,021*	1<2-3
	2.12-23 ay	16	30,03			
	3.24 ay ve üzeri	14	30,25			
	Toplam	50				
Erken kapanmaya direnç	1.0-11 ay	20	23,68	2,316	0,314	
	2.12-23 ay	16	25,56			
	3.24 ay ve üzeri	14	28,04			
	Toplam	50				
Yaratıcı kuvvetler listesi	1.0-11 ay	20	22,15	2,149	0,342	
	2.12-23 ay	16	26,25			
	3.24 ay ve üzeri	14	29,43			
	Toplam	50				
Yaratıcı düşünme becerileri	1.0-11 ay	20	19,85	6,73	0,035*	1<3
	2.12-23 ay	16	26			
	3.24 ay ve üzeri	14	33			
	Toplam	50				

Tablo 13 incelendiğinde çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin kurum bakımında kalma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda; başlıkların soyutluğu, erken kapanmaya direnç ve yaratıcı kuvvetler listesi alt boyutları arasında anlamlı farklılık görülmediği ($p>0,05$) gibi akıcılık ($X^2=9,671$), orijinallik ($X^2=6,806$), zenginleştirme ($X^2=7,707$) alt boyutları ve yaratıcı düşünme becerileri ($X^2=6,730$) sıra ortalamaları arasındaki fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan “Mann Whitney-U” testi sonucunda Yaratıcı Düşünme Becerileri (0-11 ay kalan çocuklar 19,85; 24 ay ve üzeri kalan çocuklar 33,00) ve orijinallik alt boyutunda (0-11 ay kalan çocuklar 17,78; 24 ay

ve üzeri kalan çocuklar 29,14) 0-11 ay kalan çocuklar ile 24 ay ve üzeri kalan çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu akıcılık alt boyutunda ise (0-11 ay kalan çocuklar 17,78; 12-23 ay kalan çocuklar 31,97) 0-11 ay kalan çocuklar ile 12-23 ay kalan çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Yaratıcı düşünmenin zenginleştirme alt boyutunda da (0-11 ay kalan çocuklar 18,55; 12-23 ay kalan çocuklar 30,03; 24 ay ve üzeri kalan çocuklar 30,25) 0-11 ay kalan çocukların sıra ortalamaları ile 12-23 ay, 24 ay ve üzeri kalan çocuklar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre 24 ay ve üzeri kalan çocukların zenginleştirme puanları 0-11 ay ve 12-23 ay kalan çocuklara göre daha yüksektir. Kurumda kalma süreleri daha fazla olan çocukların akıcılık, orijinallik, zenginleştirme alt boyut ve yaratıcı düşünme becerileri daha yüksektir. Bu durumda, çocukların koruma altına alınma nedenleri arasında ailenin ekonomik/ruhsal durumu, çocuğun ihmal-istismara uğraması, anne/babanın cezaevinde bulunmasının (Tablo 1) yer aldığı etkili olduğu söylenebilir. Çocuğun yaratıcı düşünme becerilerinin gelişiminde aile önemli bir faktördür. Bu durum Bronfenbrenner'in ekolojik sistemler kuramının mikro sisteminde yer alan aile, okul ve çevreden kaynaklı gelişimsel risk faktörleri ile açıklanabilir. Kurum bakımında daha fazla kalan çocukların akıcılık, orijinallik, zenginleştirme alt boyut ve yaratıcı düşünme becerilerinin daha yüksek olması çocukların koruma altına alınmasının aileden kaynaklı sözü geçen risklere karşı alınmış önlemin etkili olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 14'de Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarının okul öncesi tipi değişkenine göre fark analizleri yer almaktadır.

Tablo 14

Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Okul Öncesi Eğitim Alma Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Okul öncesi eğitim alma durumu	n	Sıra Ort.	U	p
Akıcılık	Okul öncesi eğitim alan	36	29,07		
	Okul öncesi eğitim almayan	14	16,32	-2,781	0,005*
	Toplam	50			
Orijinallik	Okul öncesi eğitim alan	36	28,94		
	Okul öncesi eğitim almayan	14	16,64	-2,684	0,007*
	Toplam	50			
Başlıkların soyutluğu	Okul öncesi eğitim alan	36	26,28		
	Okul öncesi eğitim almayan	14	23,5	-1,286	0,198
	Toplam	50			
Zenginleştirme	Okul öncesi eğitim alan	36	29,22		
	Okul öncesi eğitim almayan	14	15,93	-2,92	0,004*
	Toplam	50			
Erken kapanmaya direnç	Okul öncesi eğitim alan	36	26,67		
	Okul öncesi eğitim almayan	14	22,5	-1,608	0,108
	Toplam	50			
Yaratıcı kuvvetler listesi	Okul öncesi eğitim alan	36	28,88		
	Okul öncesi eğitim almayan	14	16,82	-2,646	0,008*
	Toplam	50			
Yaratıcı düşünme becerileri	Okul öncesi eğitim alan	36	29,19		
	Okul öncesi eğitim almayan	14	16	-2,874	0,004*
	Toplam	50			

Tablo 14 incelendiğinde ölçeğin başlıkların soyutluluğu ve erken kapanmaya direnç alt boyutları okul öncesi eğitim alma değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$). Akıcılık sıra ortalama puanlarının okul öncesi eğitim almakta olanların 29,07, okul öncesi eğitim almayanların 16,32 olduğu orijinallik sıra ortalama puanlarının ise okul öncesi eğitim almakta olanların 28,94, okul öncesi eğitim almayanların 16,64; zenginleştirme sıra ortalama puanlarının okul öncesi eğitim almakta olanların 29,22, okul öncesi eğitim almayanların 15,93; yaratıcı kuvvetler listesi sıra ortalama puanlarının okul öncesi eğitim almakta olanların 28,88, okul öncesi eğitim almayanların 16,82; yaratıcı düşünme becerileri ortalama puanlarının ise okul öncesi eğitim almakta olanların 29,19, okul öncesi eğitim almayanların 16,00 olduğu görülmektedir. Buna göre akıcılık ($U=-2,781$), orijinallik ($U=-2,684$), zenginleştirme ($U=-2,920$), yaratıcı kuvvetler listesi ($U=-2,646$) ve Yaratıcı Düşünme Becerileri Z ($U=-2,874$) sıra ortalamasında okul öncesi eğitim alma

durumuna göre okul öncesi eğitim alan çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre okul öncesi eğitim alan çocukların okul öncesi eğitim alma durumuna göre yaratıcı düşünme becerileri ile akıcılık, orijinallik, zenginleştirme ve yaratıcı kuvvetler listesindeki becerileri daha yüksektir. Bu durumu MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nın temel ilkeleri arasında yer alan "Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir." ilkesi desteklemektedir. Gizir Ergen ve Köksal Akyol (2012) ve Yuvacı (2017)'nin yaptıkları çalışmalar bu bulguyu destekler niteliktedir. Bu nedenle, okul öncesi eğitime daha uzun süre devam eden çocukların okuldan elde edeceği yararların daha çok olabileceğini düşündürmektedir.

Tablo 15'de Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarının okul öncesi eğitime devam süresi değişkenine göre fark analizleri yer almaktadır.

Tablo 15

Yaratıcı Düşünme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarının Okul Öncesi Eğitime Devam Süresi Değişkenine Göre Fark Analizleri

	Okul öncesi eğitime devam süresi	n	Sıra Ort.	U	P
Akıcılık	1 yıl	20	17,02	-0,941	0,347
	2 yıl	16	20,34		
	Toplam	36			
Orijinallik	1 yıl	20	15,22	-2,089	0,037
	2 yıl	16	22,59		
	Toplam	36			
Başlıkların soyutluğu	1 yıl	20	20,1	-1,867	0,062
	2 yıl	16	16,5		
	Toplam	36			
Zenginleştirme	1 yıl	20	14,95	-2,276	0,023
	2 yıl	16	22,94		
	Toplam	36			
Erken kapanmaya direnç	1 yıl	20	18,95	-0,442	0,659
	2 yıl	16	17,94		
	Toplam	36			
Yaratıcı kuvvetler listesi	1 yıl	20	18,45	-0,032	0,974
	2 yıl	16	18,56		
	Toplam	36			
Yaratıcı düşünme becerileri	1 yıl	20	17,35	-0,732	0,464
	2 Yıl	16	19,94		
	Toplam	36			

Tablo 15 incelendiğinde okul öncesi eğitime iki yıldır devam edenlerin ölçeğin orijinallik sıra ortalama puanları 22,59, bir yıldır devam edenlerin 15,22 olduğu zenginleştirme sıra ortalama puanlarının ise iki yıldır devam edenlerin 22,94, bir yıldır devam edenlerin 14,95 olduğu görülmektedir. Buna göre orijinallik ($U=-2,089$) ve zenginleştirme ($U=-2,276$) sıra ortalama puanları arasında okul öncesi eğitime iki yıldır devam eden çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu bulgu okul öncesi eğitime devam etme süresinin artmasıyla yaratıcı düşünmenin akıcılık ve zenginleştirme becerilerini geliştirdiğini düşündürmektedir.

Okul öncesi eğitimin çocuklar üzerinde pek çok olumlu etkisi vardır. Anaokuluna giden çocuklarda inisiyatif, bağımsızlık, kendini kabul ettirme, hakkını savunma, başkasının hakkına saygı, kendine güven, merak ve çevresiyle ilgilenme gibi alanlarda büyük ilerlemeler görüldüğü bilinmektedir (Gizir 2002; Öngay, 1998). Okul öncesi eğitimi, bireylerin küçük yaşlardan itibaren farklı öğrenme ortamları içerisine girerek çeşitli etkileşimlerde bulunmalarına yardımcı olmaktadır. Anaokullarında çocuklar, geniş gruplar içinde işbirliği yaparak oynama, empati ve sempati gösterme, rekabete girişme ve başkalarıyla ilişkilerinde çok çeşitli yöntemleri kullanma gibi pek çok olumlu davranış özellikleri gösterebilir. Çocuklar, sorumluluklar alarak hem sosyal ilişki kurma becerilerini, hem kendine güvenlerini, hem de yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirebilir (Gizir, 2002; Uysal, 1996). Bu açıdan bakıldığında da daha uzun süre anaokulunda kalan çocukların diğerlerine göre okuldan elde edeceği yararların daha çok olabileceği düşünülebilir. Dolayısıyla, başlıca görevlerinden biri; çocuklara olumlu davranışlarda bulunmayı öğretmek gelişimlerini desteklemek olan anaokullarına uzun süre devam eden ya da yarım gün yerine tüm gün anaokullarından yararlanan çocukların yaratıcılıklarının diğerlerine göre daha yüksek olması beklenen bir sonuçtur. Nitekim, Yıldız, Özkal ve Çetingöz (2003) tarafından okul öncesi eğitimi alan ve almayan yedi-sekiz yaş grubu çocuklarının yaratıcı potansiyellerini değerlendirmek amacıyla yapılan araştırmanın sonucunda da, okul öncesi eğitimi alan çocukların yaratıcılık puanlarının anaokulu eğitimini almayanlarıkinden anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Can Yaşar ve Aral (2010)'ın okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukların yaratıcı düşünme becerilerini inceledikleri çalışma sonucunda, okul öncesi eğitimi alan çocukların yaratıcı düşünme puanları, okul öncesi eğitimi almamış çocukların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

4.3. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri İle Yaratıcı Düşünme Becerileri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkiye Tablo 16’da yer verilmiştir.

Tablo 16

Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri İle Yaratıcı Düşünme Becerileri Arasındaki İlişki

Spearman's Rho		Akıcılık	Orijinallik	Başlıkların soyutluğu	Zenginleştirme	Erken kapanmaya direnç	Yaratıcı kuvvetler listesi	Yaratıcı düşünme becerileri
Alıcı dil	r	,415**	,360*	-0,029	,339*	0,251	,443**	,427**
	p	0,003	0,01	0,844	0,016	0,078	0,001	0,002
İfade edici dil	r	,345*	0,257	-0,011	0,212	0,104	0,182	0,23
	p	0,014	0,071	0,938	0,14	0,474	0,206	0,108
Sözel dil performansı	r	,461**	,373**	-0,071	,330*	0,167	,320*	,347*
	p	0,001	0,008	0,622	0,019	0,246	0,023	0,013

Tablo 16’ya göre dil testinin alt boyutlarından olan alıcı dil boyutu ile yaratıcılık ölçeğinin alt boyutlarından; akıcılık, orijinallik, zenginleştirme, yaratıcı kuvvetler listesi, yaratıcı düşünme becerileri boyutları arasında pozitif yönlü orta düzey anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. İfade edici dil boyutu ile yaratıcılık testi alt boyutlarından akıcılık pozitif yönlü orta düzey anlamlı ilişki olduğu gözlenmektedir. Sözel dil performansı boyutu ile yaratıcılık testi alt boyutlarından; akıcılık, orijinallik, zenginleştirme, yaratıcı kuvvetler listesi, yaratıcı düşünme becerileri boyutlarıyla pozitif yönlü orta düzeyde ilişki bulunmaktadır. Orijinallik, zenginleştirme, yaratıcı kuvvetler listesi ve yaratıcı düşünme becerileri ile hem alıcı dil hem de sözel dil performansı arasında anlamlı ilişki olmasına rağmen ifade edici dil ile anlamlı ilişki olmaması çocukların sahip oldukları yaratıcı düşünme becerilerine sahip olsalar bile ifade etmede yeterli düzeyde olmadıklarından kaynaklanabilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerilerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan araştırmanın bu bölümünde sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Bu bölümde, çocuk evlerinde yaşayan çocukların dil gelişim düzeylerine, yaratıcı düşünme becerilerine ve dil gelişim düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkiye ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

5.1.1. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda çocukların alıcı, ifade edici ve sözel dil gelişim düzeylerinin ortalama derecede olduğu tespit edilmiştir. Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi sözel dil performansı ve ölçeğin ifade edici dil alt boyutu ile yaş değişkeni arasında 67-72 ay grubunda olan çocuklar lehine anlamlı farklılık bulunurken sözel dil performansı ve alıcı, ifade edici dil alt boyutları ile cinsiyet, kurum bakım tipi, kurum bakımında kalma süresi, okul öncesi eğitim alma durumu ve süresi değişkenleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ayrıca, alıcı dil ile yaş değişkeni arasında da anlamlı farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Yaratıcı Düşünme Becerilerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi, yaratıcı kuvvetler listesi ve yaratıcı düşünme becerileri

toplam puanı ile cinsiyet değişkeni arasında erkekler lehine, akıcılık ve zenginleştirme ile yaş değişkeni arasında 67-72 ay grubundaki çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Yaratıcı düşünme becerileri ölçeği ile orijinallik, başlıkların soyutluğu, erken kapanmaya direnç ve yaratıcı kuvvetler listesi alt boyutları yaş değişkenine göre akıcılık, orijinallik, başlıkların soyutluğu, zenginleştirme ve erken kapanmaya direnç alt boyutlarında ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Akıcılık, orijinallik, başlıkların soyutluğu, zenginleştirme ve yaratıcı düşünme becerileri sıra ortalamasında kurum bakımı tipine göre çocuk evlerinde yaşayan çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu erken kapanmaya direnç ve yaratıcı kuvvetler listesi alt boyutlarında ise kurum bakımı tipi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yaratıcı düşünme becerilerinin kurum bakımında kalma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda; akıcılık, orijinallik, zenginleştirme alt boyutları ve yaratıcı düşünme becerileri sıra ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yaratıcı Düşünme Becerileri ve orijinallik alt boyutunda 0-11 ay kalan çocuklar ile 24 ay ve üzeri kalan çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu akıcılık alt boyutunda ise 0-11 ay kalan çocuklar ile 12-23 ay kalan çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Yaratıcı düşünmenin zenginleştirme alt boyutunda da 0-11 ay kalan çocukların sıra ortalamaları ile 12-23 ay, 24 ay ve üzeri kalan çocuklar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre 24 ay ve üzeri kalan çocukların zenginleştirme puanları 0-11 ay ve 12-23 ay kalan çocuklara göre daha yüksektir.

Akıcılık, orijinallik, zenginleştirme, yaratıcı kuvvetler listesi ve yaratıcı düşünme becerileri sıra ortalamasında okul öncesi eğitim alma durumuna göre okul öncesi eğitim alan çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu, başlıkların soyutluğu ve erken kapanmaya direnç alt boyutlarında ise okul öncesi eğitim alma değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi eğitime devam süresi değişkeninin orijinallik ve zenginleştirme sıra ortalama puanları arasında okul öncesi eğitime iki yıldır devam eden çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaratıcı düşünme becerileri, akıcılık, başlıkların soyutluğu, erken kapanmaya direnç ve yaratıcı kuvvetler alt boyutlarında

ise okul öncesi eğitime devam süresinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık yaratmadığı görülmüştür.

5.1.3. Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri İle Yaratıcı Düşünme Becerileri Arasındaki İlişkiye İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda, dil testinin alt boyutlarından olan alıcı dil boyutu ile yaratıcılık ölçeğinin alt boyutlarından; akıcılık, orijinallik, zenginleştirme, yaratıcı kuvvetler listesi, yaratıcı düşünme becerileri boyutları arasında pozitif yönlü orta düzey anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. İfade edici dil boyutu ile yaratıcılık testi alt boyutlarından akıcılık pozitif yönlü orta düzey anlamlı ilişki olduğu gözlenmektedir. Sözel dil performansı boyutu ile yaratıcılık testi alt boyutlarından; akıcılık, orijinallik, zenginleştirme, yaratıcı kuvvetler listesi, yaratıcı düşünme becerileri boyutlarıyla pozitif yönlü orta düzeyde ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda, çocukların alıcı, ifade edici ve sözel dil gelişim düzeylerinin ortalama düzeyde, yaratıcı düşünme becerilerin ise düşük olduğu belirlenmiştir. Çocukların sözel dil performansı ve alıcı dil becerileri ile yaratıcı düşünme becerileri toplam puanı, akıcılık, orijinallik, yaratıcı kuvvetler listesi, zenginleştirme alt boyutları arasında; ifade edici dil ile de akıcılık alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzey anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına ilişkin önerilere aşağıda yer verilmiştir.

- Çocuk evlerinde yaşayan çocukların bilişsel, özbakım, psikomotor, sosyal ve duygusal gelişim alanlarını incelemeye yönelik araştırmaların artırılması,
- Bu araştırma Ankara ilindeki çocuk evlerinde yaşayan çocuklar ile sınırlıdır. Araştırmanın farklı illerdeki çocuk evlerinde yaşayan çocuklarla farklı ölçme araçları kullanılarak tekrarlanması,
- Araştırmanın çocuk evlerinde ve ailesiyle yaşayan çocuklarla karşılaştırmalı olarak tekrarlanması,
- Kurum bakımındaki çocukların dil gelişim ve yaratıcı düşünme becerilerini

desteklemeye yönelik üç yaşımdan itibaren gelişimlerinin desteklenmesi açısından mutlaka okul öncesi eğitim kurumlarına devam etmesi,

- Çocukevlerinde çocukların dil gelişim düzeylerini desteklemeleri için çeşitli ve yeterli düzeyde materyaller bulundurulması ve çocuk ve kurum bakımındaki öğretmenler tarafından kullanılması,
- Sınıflarında kurum bakımında çocuklar olan öğretmenlerin dil gelişim ve yaratıcı düşünme becerilerine yönelik aile katılım etkinliklerinde gerekli uyarlamaları yaparak bu çocukların kaldığı evlerdeki meslek uzman ve elemanları ile işbirliği yapması,
- İlgili meslek uzman ve elamanlarına evlerde çocukların dil ve yaratıcı düşünme becerilerini desteklemeye yönelik gerekli hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerin verilmesi,
- İlgili meslek uzman ve elamanlarının evlerde dil ve yaratıcı düşünme becerilerini desteklemeye yönelik gerekli zengin ortamları oluşturması,
- Özellikle apartmanlarda bulunan çocuk evleri için iç ve dış mekan özellikleri standartlarının geliştirilmesi ve bu doğrultuda çocuğun keşfetmesine, evin iç ve dış mekanlarında oyunlar oynamasına imkan verici nitelikte çocuk merkezli olmasına özen gösterilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akoğlu, G., Ergül, C. ve Duman, Y. (2014). Etkileşimli kitap okuma: Korunmaya muhtaç çocukların alıcı ve ifade edici dil becerilerine etkileri, *İlköğretim Online*, 13 (2), 622-639.
- Aral, N. (1999). Sanat eğitimi-yaratıcılık etkileşimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 11-17.
- Artut, K.(2007). *Okul öncesinde resim eğitimi*. Ankara:Anı.
- Aslan, A.E. (1999). Adaptation of Torrance Test of Creative Thinking, *International Conference on Test Adaptation Proceedings*, George Town University.Washington D.C.
- Aslan, A.E. (2001). Torrance yaratıcı düşünce testi'nin Türkçe versiyonu. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, 19-40.
- Aslan, A. E. (2004). Torrance Tests of Creative Thinking (Form A) Nursery Age Level Turkish Version . In *1st international pre-school education conference*. Istanbul:Marmara Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği ve Yapa Kültür.
- Aslan, A. E., Aktan, E. ve Kamaraj, I. (1997). Anaokulu eğitiminin yaratıcılık ve yaratıcı problem çözme becerisi üzerindeki etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 37-48.
- Aslan, A. E.,ve Puccio, G.J.(2006). Developing and testing a Turkish version of torrance tests of creative thinking: a study of adults. *Journal of Creative Behavior*, Massachusetts, 40 (3), 163-178.
- Atabey, D. & Tezel-Şahin, F. (2009). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin demografik özelliklerine göre ailelerle olan iletişim ve işbirliğine bakış açılarının incelenmesi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(1), 9-28,
- Aydın, R. ve Tezel Şahin, F. (2018). Çocuk evlerinde yaşayan okul öncesi dönem çocuklar ve gelişimlerinin desteklenmesi. 3. *Uluslararası Avrasya Spor Eğitim ve Toplum Kongresi*, Mardin.

- Aydoğan, Y. (2017). Dil gelişimi. Y. Aydoğan, A. Özyürek ve G. Gültekin Akduman (Yazarlar), s.139-168, *Erken çocukluk döneminde gelişim*. Ankara:Vize
- Aydoğan, Y., ve Koçak, N. (2003). Okul öncesi çocukların dil gelişimine etki eden faktörlerin incelenmesi. *Mili Eğitim Dergisi*, 159, 76-81.
- Başaran, İ. E. (1994). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Kadioğlu.
- Başer, H.(2013).*Çocuk refahı alanında yeni hizmet modeli "çocuk evleri"*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Baykoç Dönmez, N., Abidoğlu, Ü., Dinçer, Ç., Erdemir, N., ve Gümüşcü, Ş. (2000). *Okul öncesi dönemde dil gelişimi etkinlikleri*. İstanbul: Ya-Pa.
- Bee, H. L., ve Boyd, D. R.(2009). *Çocuk gelişim psikolojisi* (Ö. Gündüz, Çev.).İstanbul:Kaknüs
- Bekir, H., ve Aydın, R.(2014). University students' perceptions of family. H. Arslan, G. Rață, E.Kocayörük & M. A. İçbay (Ed.), *Multidisciplinary perspectives on education* içinde (s.277-286). United Kingdom: Cambridge Scholars.
- Bekir, H., Bayraktar, V., ve Aydın, R. (2018). Language development and support in children. Ü., Deniz, T, Çetin N, Obralic. V. Bayraktar, & Y, Yıldırım (ed.) *Current Trends in Pre-School Education -2* s.137-149. Maaritus:LAP Lambert.
- Biber, K. (2012). *Portage erken eğitim programının aile ve kurum ortamında yaşayan 5-6 yaş çocuklarının gelişimleri ile aile katılım düzeyi üzerindeki etkisi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bloom, L. (1970). *Language development: Form and function in emerging grammars*. MIT Research Monograph.
- Bloom, L. ve Lahey, M. (1978). *Language development and language disorders*. New York: Wiley and Sons
- Bozoklu, F. (1994). *Okulöncesi çağındaki dört, beş ve altı yaş grubu çocukların tercih ettikleri oyun köşeleri ile yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora tezi Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü ,Ankara
- Bruner, J. S. (1974). From communication to language- a psychological perspective. *Cognition*, 3(3), 255-287.
- Büyüköztürk, Ş.(2016).*Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik araştırma deseni- SPSS uygulamaları ve yorum*.Ankara:Pegem.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Ç. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem
- Can-Yaşar, M., ve Aral, N. (2010). Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2), 201-209.
- Chomsky, N. (1957). *Syntactic structures*, The Hague: Mouton.
- Çelik, C.(2016).*Komşularının çocuk evlerine ilişkin değerlendirmeleri*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çeliköz, N. (2017). Okulöncesi dönem 5-6 yaş çocukların yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. *Yıldız Journal of Educational Research*, 2(1), 1- 25.
- Demir, S. (2011). Okul öncesi dönemde dil gelişimi ve sorunları. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 1, 39-49.
- Deniz Kan, Ü. (2006). Erken çocukluk yıllarında okuma-yazmaya hazırlık. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 31(337), 16-20.
- Dereli, E. (2003). *Okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş arasındaki çocukların ifade edici dil düzeylerinin incelenmesi (Konya ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erdoğan, S., Şimşek Bekir, H., ve Erdoğan Aras, A.S. (2005). Alt sosyoekonomik bölgelerde ana sınıfına devam eden 5-6 yaş grubundaki çocukların dil gelişim düzeylerine bazı faktörlerin etkisinin incelenmesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(14), 231-246.
- Erkan, S. ve Topçu Bilir, Z. (2015). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin Türkçe dil becerilerine etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(35), 173-190.
- Ergin, B. (2012). *5-6 yaş çocuklarının dil gelişim düzeyleri ile sosyal kabul durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gelman, S.A. ve Gottfried, G.M. (2006). Creativity in young children's thought. J.C., Kaufman, & J. Baer, (Ed.), *Creativity and Reason in Cognitive Development* içinde (221-243).New York, USA: Cambridge University.
- Gizir, Z. (2002). *Anaokuluna devam eden dört-beş yaş çocuklarında sosyal davranış gelişimi ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.

- Gizir Ergen, Z. ve Köksal Akyol, A. (2012). Anaokuluna devam eden çocukların yaratıcılıklarının incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(2), 156-170.
- Gözalan, E. (2013). *Oyun temelli dikkat eğitim programının 5-6 yaş çocuklarının dikkat ve dil becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Güler, T. (2004). *48-72 aylar arasındaki Türk çocuklarının alıcı dil yapılarının incelenmesi*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Güleryüz, F. ve Baykoç Dönmez, N. (1992). 48- 60 aylar (4-5 yaş) arasındaki Türk çocuklarının dil yapılarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (3), 205-225.
- Gürocak, Ü. S. (2007). *Anasınıfına devam eden 60-72 ay çocukların dil gelişimi ve ince motor gelişimi açısından değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Güven, N., ve Bal, S. (2000). *Dil gelişimi: 0-6 yaş dönemindeki çocuklar için destekleyici etkinlikler*. İstanbul: Epsilon.
- Halışçelik, M. (2001). *Sosyal devlet açısından planlama ve sosyal hizmetler*. Uzmanlık tezi, Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü, Ankara.
- Harmanlı, Z. (2002). Yaratıcılık ve yaratıcılığın geliştirilmesinde etkili olan başlıca faktörler. *Dokuz eylül üniversitesi anaokulu/anasınıfı öğretmen el kitabı*. İstanbul: Ya-Pa.
- Hill, I. (2012). An international model of world-class education: *The International Baccalaureate. Prospects*, 42(3), 341-359.
- Hresko, W. P., Reid, D. K., ve Hammill, D. D. (1999). *Test of early language development (TELD-3)*. Austin, TX: Pro-Ed.
- İnal Kızıltepe, G., Yaşar, M. C., ve Uyanık, Ö. (2016). Bilişsel becerileri destekleme programının 61-72 aylık çocukların yaratıcı düşünme, akademik ve dil becerilerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-18.
- Karacan, E. (2000). Bebeklerde ve çocuklarda dil gelişimi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 3, 263-268.
- Koçak N., Ergin, B. ve Yalçın, H. (2014). 60-72 aylık çocukların Türkçe dil kullanımı düzeyleri ve etki eden faktörlerin incelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 16(Özel Sayı II), 100-106
- Levi, S. (2008). *The children who start life with separation and the volunteers who do not play the three monkeys: The effects of the volunteer program of Koç University on*

- the development of institutionalized children*, Yüksek Lisans Tezi, Koç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mashburn, A. J., Pianta, R. C., Hamre, B. K., Downer, J. T., Barbarin, O. A., Bryant, D. Burchinal, M., Early, D.M. ve Howes, C. (2008). Measures of classroom quality in prekindergarten and children's development of academic, language, and social skills. *Child Development*, 79, 732- 749.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Moran, J. D., Milgram, R. M., Sawyers, J. K.ve Fu, V. R. (1983) Stimulus specificity in the measurement of original thinking in preschool children.*Journal of Psychology*, 114, 99-105
- Nelson, K. (1973). Structure and strategy in learning to talk. Monographs of the Society for Research in Child Development, 38(1-2), 136.
- Owens, R.E. (2001). *Language development: an introduction*. New York: Merrill.
- Ömeroğlu, E. (1990). *Anaokuluna giden 5-6 yaşındaki çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişiminde yaratıcı drama eğitiminin etkisi*, Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Öngay, E. A. (1998). *Anaokuluna giden gitmeyen ilkokul öğrencilerinin benlik tasarımlarının karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye
- Özdemir, N., Sefer, N. ve Türkdoğan, D. (2008). Bir sosyal sorumluluk projesi örneği: korunmaya muhtaç çocuklar. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 283-305.
- Özkan, H. (2016). *Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile öğretmenlerin yaratıcılık gelişimine ve okul öncesi eğitim programına yönelik görüşleri ve uygulamaları*. Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Özmermer, N. (2008). *Çalışan annelerin ve çalışmayan annelerin anasınıfına devam eden 5-6 yaş çocuklarının dil gelişim farklılıklarının karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Öztürk, H. (1995). *Okulöncesi eğitim kurumlarına giden ve gitmeyen ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin alıcı ve ifade edici dil düzeyleri*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

- Paul, R. (1995) Language disorders from infancy through adolescence. assessment and intervention, *Intervention for Developing Language*, 377-507, St Louis: Mosby Pub.
- San Bayhan, P. ve Artan, İ. (2004). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür.
- Seçilmiş, S. (1996). *Anaokuluna giden ve gitmeyen erken çocukluk dönemindeki çocukların dil gelişimi ile ilgili becerilerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Senemoğlu, N. (1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır?. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 21-30.
- Skinner, B. F. (1957). *Century psychology series. Verbal behavior*. East Norwalk, CT, US: Appleton-Century-Crofts
- Skirrow, I. (2003). Making it happen: an indispensable elementary library program. *Knowledge Quest*, 31(5), 19-23.
- Slobin, D. I. (1979). *Psycholinguistics*. California: Berkeley Scoot.
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu.(1983). *T.C. Resmi Gazete*, 18059, 27 Mayıs 1983.
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.(2008). *T.C. Resmi Gazete*, 27015, 05 Ekim 2008.
- Şen, S., Yıldız Çiçekler, C. ve Yılmaz, R. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ve etmeyen 5- 6 yaş çocukların üstdil becerilerinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 37-54
- Şenocak H.(2005).*Korunmaya muhtaç çocuklar: İstanbul yetiştirme yurtları üzerine bir alan araştırması*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şimşek Bekir, H. (2004). *Almanya'da okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş gurubu Türk çocuklarına uygulanan dil eğitimi programının dil gelişimine etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, Z., Erol, N., Öztop, D., ve Özcan, Ö. (2008). Kurum bakımındaki çocuk ve ergenlerde davranış ve duygusal sorunların epidemiyolojisi; ulusal örnekleme karşılaştırmalı bir araştırma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(3), 235-246.
- Temel, Z. F., Bekir, H. ve Yazıcı, Z. (2014). *Erken çocuklukta dil edinimi*. Ankara: Vize.
- Temel, Z. F., ve Bekir Şimşek, H. (1998). Erken çocukluk döneminde anlam bilgisinin gelişimi, *Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi*, 562, (1998/II), 301-306.

- Temiz, G. (2002). *Okulöncesi eğitimin çocuğun dil gelişimine olan etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Topbaş, S. ve Güven, O. S.(2013). *Türkçe erken dil gelişimi testi (TEDİL)*. Ankara: Detay.
- Torrance, E. (1981). *Thinking creatively in action and movement*. Bensenville, IL: Scholastic Testing Service.
- Torrance, E., P. ve Ball, O. E. (1974). *Torrance tests of creative thinking: norm technical manual*. Bensenville, IL: Scholastic Testing Service.
- Tulu, Y. (2009). *Anadili Türkçe olan ve anadili Türkçe olmayan 4-7 yaş (iki dilli) çocukların dil düzeylerine etki eden faktörlerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Turan, F., ve Gül, G. (2008). Okumanın erken dönemdeki habercisi: ses bilgisel farkındalık becerisinin kazanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8(1), 265-284.
- Türk, Z. (2018). *Çocuk evlerinde sitesi'nde kalan çocukların yazı farkındalığı becerilerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uzak, N. (2017). *24-36 Ay aralığında kreş eğitimi almış ve almamış olan çocukların dil gelişim düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Vardar, B. (1982). *Dilbilimin temel kavram ve ilkeleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Yazıcı, Z. (1999). Almanya ve Türkiye’de anaokuluna devam eden 60-76 aylar arasındaki Türk çocuklarının dil gelişimi ile okuma olgunluğu arasındaki ilişkisinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi,. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yazıcı, E.(2012). Korunmaya muhtaç çocuklar ve çocuk evleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 499-525.
- Yazıcı, E.(2014). Türkiye’de çocuk koruma sistemi ve koruyucu aile bakım yönteminde yeni yaklaşımlar. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 247-270.
- Yıldırım, A. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarından yararlanmayan 4-5 yaş çocuklarının dil gelişimini etkileyen faktörlerin incelenmesi (Konya ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yıldız, V., Özkal, N., ve Çetingöz, D. (2003). *Okul öncesi eğitimi alan ve almayan 7-8 yaş grubu çocuklarda yaratıcı potansiyelin değerlendirilmesi*. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(13), 129-137.

- Yılmaz, Ş. (2009). Erken çocuklukta iletişim, dil, konuşma. Y. Fazlıoğlu (Ed.), *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi* içinde (s. 63-82). İstanbul: Kriter.
- Yuvacı, Z. (2017). *Okul öncesi eğitim alan 6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin öğretmenlerinin ve sınıf ortamlarının yaratıcılıklarına göre incelenmesi* Doktora Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Yüksel, E. (2003). *Eskişehir'de yaşayan 30-47 aylık çocukların alıcı dil becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- <https://alo183.aile.gov.tr/mevzuat-bilgi-portali/bakim-hizmetleri>, 02.11.2018 tarihinde erişilmiştir.
- <https://ailevecalisma.gov.tr/chgm/teskilat-yapisi/baskanliklarimiz>, 02.11.2018 tarihinde erişilmiştir.

EKLER

EK 1. Genel Bilgi Formu

Test Tarihi

Doğum Tarihi:

Takvim Yaşı:

Cinsiyet	☐ Kız
	☐ Erkek
Kardeş sayısı	☐ Yok
	☐ 1
	☐ 2
	☐ 3 ve daha fazla
Doğum sırası	☐ İlk çocuk
	☐ Ortanca veya ortancalardan biri
	☐ Son çocuk
Okul öncesi eğitim alma durumu	☐ Okul öncesi eğitim almakta olan
	☐ Okul öncesi eğitim almayan
Okul öncesi eğitim alma süresi	☐ Okul öncesi eğitim almayan
	☐ 1 yıl
	☐ 2 yıl
Kurum bakımı türü	☐ Çocuk evleri
	☐ Çocuk evleri sitesi
Koruma altına alınma nedeni	☐ Ailenin ekonomik durumu
	☐ Ailenin ruhsal durumu
	☐ Çocuğun ihmal ve istismara uğraması
	☐ Anne/babanın cezaevinde bulunması
Kurum bakımında kalma süresi	☐ 0-11 ay
	☐ 12-23 ay
	☐ 24 ay ve üzeri
Aile ile görüşme durumu	☐ Kimse ile görüşmüyor
	☐ Anne, baba ve kardeş
	☐ Anne, baba ve anne babanın ailesi
Kardeşlerin bakım şekli	☐ Kardeşi yok
	☐ Kurum bakımında
	☐ Kurum bakımında değil

EK 2. Türkçe Erken Dil Gelişim Testi (TEDİL)

TELD3:T

Test of Early Language Development
Third Edition: Turkish

TEDİL

Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi

Seyhun TOPBAŞ ve Selçuk GÜVEN (2011)

Uygulamacı Formu

Form A

Bölüm 1. Temel Bilgiler

Adı Soyadı	Kız ☐ Erkek ☐ Okul	Sınıf
Yıl	Uygulayıcının İsmi	
Ay	Uygulayıcının Ünvanı	
Gün	Uygulama Gerekçesi	
Test Tarihi	Aile Eğitimi Durumu	
Doğum Tarihi	Aile Gelir Durumu	
Yaş		
Konuşulan Diller		

Bölüm 2. TEDİL Sonuçları Özeti

	Ham Puan	Standart Puan	Eşdeğer Yaş	%'lik Dilim	Bozukluk Derecesi
Alıcı Dil					
İfade Edici Dil					
Std. Puan Toplamı					
Sözel Dil Performansı					

Bölüm 3. Diğer Test Puanları

Test Adı	Tarih	Standart Puan	TEDİL Eşdeğeri	Bozukluk Derecesi
1				
2				
3				

Bölüm 4. Puan Profili ve Uygulama Koşulları

Std. Puan	Alıcı Dil	İfade Edici Dil	Sözel Dil Performansı
150	.	.	.
145	.	.	.
140	.	.	.
135	.	.	.
130	.	.	.
125	.	.	.
120	.	.	.
115	.	.	.
110	.	.	.
105	.	.	.
100	.	.	.
95	.	.	.
90	.	.	.
85	.	.	.
80	.	.	.
75	.	.	.
70	.	.	.
65	.	.	.
60	.	.	.
55	.	.	.

A. Test kaç seansta uygulandı?

bir seans uygulama süresi
iki veya daha fazla uygulama süresi

B. Uygulama ortamı (teste olumsuz etki edenleri işaretleyin)

Gürültü Teste karşı ilgisizlik
Dikkat dağınıklığı İşitsel yeti
Görsel yeti Diğer (yazınız)

Detay Yayıncılık, 2011. ISBN: 978-605-5437-21-3

Seyhun TOPBAŞ ve Selçuk GÜVEN

TELD3:T

Test of Early Language Development-Third
Edition: Turkish

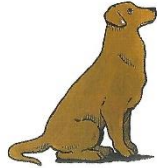
TEDİL

**Türkçe Erken Dil Gelişimi
Testi**

Resimli Kitap

Form A

**DETAY
YAYINCILIK**

1 AA

**EK 3.Türkçe Erken Dil Gelişim Testi (TEDİL) Uygulama ve Puanlama
Eğitimi Katılım Sertifikası**

EK 4. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Kullanım Hakkı

15/10/2016

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ'NE

Enstitünüzün Drama ve Eğitim A.B.D. Yüksek Lisans programı öğrencilerinden REMZİ AYDIN yüksek lisans tezinde Torrance Yaratıcı Düşünme Testleri A ve B formunu kullanmak istemektedir. Testlerin Türkçe formu kullanım hakkı sahibi olarak testleri kullanmasına tarafımdan izin verilmiştir.

Bilgilerinize arz olunur.

Prof. Dr. A. Esra Aslan

İstanbul Üniversitesi

Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

Rehberlik ve Psikolojik Danışma A:B.D. Öğretim Üyesi

Tel: 0212 4400000-13052

E-mail: aeaslan@hotmail.com

EK 5. Veri Toplama İzni

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı

Sayı : 73595336-605.01-E.74355
Konu : Remzi AYDIN

12/07/2017

ANKARA VALİLİĞİNE
(Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü)

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 04/07/2017 tarih ve 71010 sayılı yazısı ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Remzi AYDIN'ın "Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri ile Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında Ankara, Kayseri, Nevşehir, Konya, Afyonkarahisar ve Muğla illerinde bulunan çocuk evlerinde Onay tarihinden itibaren 31 Aralık 2017 tarihleri arasında araştırma yapabilmek talebinin olumlu değerlendirildiği bildirilmiştir.

Söz konusu talebe ilişkin alınan Makam Onayı ekte sunulmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ali Nazmi UZUN
Bakan a.
Daire Başkan V.

EK :
1- 1 Sayfa

DAĞITIM :

Gereği:

Ankara Valiliğine (Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü)
Kayseri Valiliğine (Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü)
Nevşehir Valiliğine (Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü)
Konya Valiliğine (Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü)
Afyonkarahisar Valiliğine (Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü)
Muğla Valiliğine (Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü)
Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Gazi Üniversitesi Rektörlüğü/Tarihi Bina(06500 Teknikokullar/ANKARA)

Bilgi:

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Bu belge elektronik imzalıdır. İmzalı suretinin aslını görmek için <https://bys.aile.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek (2UI57L-gtOCJ1-eghY1K-qxWpRc-a/0vDnSh) kodunu yazınız.

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sok. No: 10/ A Kat: 27 Posta Kodu: 06510 Çankaya/ Ankara
Telefon No: (312)705 57 00 Faks: (312)705 57 57
e-Posta: eydb@aile.gov.tr İnternet Adresi: <http://eydb.aile.gov.tr/iletisim>

Bilgi için: Seval ÇETİN
Sosyal Çalışmacı
Telefon No: (312)705 57 22

EK 6. Özgeçmiş

ÖZGEÇMİŞ

Bilim Uzmanı Alper Remzi AYDIN
alperremziaydin@gmail.com

Lise tahsilini de dönem birincisi olarak tamamlayan Alper Remzi AYDIN 2009 yılında Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi, Aile ve Tüketici Bilimleri Öğretmenliği Bölümünü kazanarak Lisans Eğitimine başladı. Lisans eğitimini, Vehbi Koç önderliğinde kurulan Türk Eğitim Vakfı bursiyeri olarak 2013 yılı ocak ayında bir dönem erken onur derecesi ile tamamladı. 2014-2015 yıllarında Ankara Üniversitesi Çocuk Bilim Merkezi Koordinatörlüğü'nde kısmi zamanlı olarak görev yapıp projelerde aktif görev aldı. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Drama ve Eğitim bilim dalı yüksek lisans sınavını 2016 yılında kazanarak Yüksek Lisans eğitimine başladı. Aynı yıl TED Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi A.B.D.'da Proje Bursiyeri ve Öğretim Asistanı olarak, 2017 yılında ise Gazi Üniversitesi Çocuk Gelişimi Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde kısmi zamanlı lisansüstü öğrencisi olarak görev yapmıştır. Yüksek lisans eğitimini 2019 yılında tamamlayarak bilim uzmanlığı derecesini aldı. Halen yaygın eğitim programı kapsamında Evde Çocuk Bakımı, 3-6 Yaş Çocuk Etkinlikleri, 4-6 Yaş Çocuk Etkinlikleri kurslarını yürütmekte ve Çocuk ve Gelişim Dergisi (ÇG-D)'ninde imtiyaz sahibi ve yayımcılık (kurucu) başta olmak üzere bazı rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Çocuk gelişimi, erken çocuklukta dil gelişimi ve yaratıcı düşünme, okul öncesi dönemde kurum bakımı, erken çocuklukta oyun, drama ve trafik eğitimi, aile bilimleri alanlarında TÜBİTAK ve üniversite kaynaklarınca desteklenen projelerde görevleri ve uluslararası-ulusal makaleleri ve bildirileri, kitaplarda ise bölüm yazarlıkları, bilimsel toplantı düzenleme üyeliği ve akademik ödülleri bulunmaktadır.

İlgi Alanları: Çocuk Gelişimi, erken çocuklukta dil gelişimi ve yaratıcı düşünme, okul öncesi dönemde kurum bakımı, erken çocuklukta oyun, drama ve trafik eğitimi, aile bilimleri.

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Bölüm/Program	Okul	Yıl
Yüksek Lisans (Tezli)	Drama ve Eğitim “Çocuk Evlerinde Yaşayan 5-6 Yaş Çocukların Yaratıcı Düşünme ve Dil Gelişim Düzeylerinin İncelenmesi”, Prof. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN	Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2016-2019
Lisans	Çocuk Gelişimi	İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi	2018-Devam
	Aile ve Tüketici Bilimleri Öğretmenliği* *Yaz Stajı, Mezuniyet Tezi, dersi v.b. seçmeli dersler " Çocuk Gelişimi ve İnsan İlişkileri A.B.D. " dan seçilmiştir. Mezuniyet Tez Başlığı “Üniversitede Okuyan Erkek Öğrencilerin Aile İçi Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”,2012. 3,19/4,00 (Bir Dönem Erken ve Onur Derecesi)	Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi	2009-2013

AKADEMİK GÖREVLER

Görevi	Görev Yeri	Yıl
Kısmi Zamanlı Lisansüstü Öğrenci	Gazi Üniversitesi Çocuk Gelişimi Araştırma ve Uygulama Merkezi	2016-2017
Öğretim Asistanı (TUBİTAK Proje Bursiyeri ve Araştırmacı Lisansüstü Öğrenci)	TED Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi A.B.D.	2016-2016
Öğretmen (Branş Öğretmeni)	Çankaya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Özel Uğurlu Özel Eğitim Okulu	2015-2016
Öğretim Asistanı (Kısmi Zamanlı Lisansüstü Öğrenci)	Ankara Üniversitesi Çocuk Bilim Merkezi Koordinatörlüğü (Çocuk Üniversitesi)	2014-2015
Bölüm Öğrenci Temsilcisi	Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Aile ve Tüketici Bilimleri Eğitimi	2011-2013

BİLİMSEL KURULUŞLARA ÜYELİKLER

- Türkiye Okul Öncesi Eğitimini Geliştirme Derneği (TOOEGD)-(17.02.2014-Devam)
- Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği (EYUDER)-(22.07.2016-Devam)
- Yaşlı Sorunları Araştırma Derneği (YASAD)-(25.10.2013-Devam)
- Gazi Üniversitesi Mezunları Derneği (2014-Devam)

BURSLAR

Burs Adı	Burs/Veren Kişi/Kurum/Kuruluş	Burs Tarihi
Yüksek Öğretim Başarı Bursu	TEV(Türk Eğitim Vakfı)	2009-2013 (4 Sene Kesintisiz)
Yüksek Öğretim Üstün Başarı Bursu	TEV(Türk Eğitim Vakfı)	15.12.2012
Yüksek Öğretim Üstün Başarı Bursu	TEV(Türk Eğitim Vakfı)	15.12.2011

SERTİFİKA VE KATILIM BELGELERİ (EĞİTİMLERİ)

Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı (GEÇDA)Kullanım Sertifikası Prof. Dr. Zeynep Fulya TEMEL - (Uygulaması Devam Etmekte)

Frostig Görsel Algı Testi Uygulama ve Puanlama Eğitim Katılım Belgesi Prof. Dr. Neriman ARAL 2019

Sosyal Bilimlerde IBM SPSS Uygulamaları Eğitimi Prof. Dr. Yavuz AKBULUT 01/07/2019 - 04/07/2019

Erken Çocukluk Eğitimi Araştırmaları için Güç, Etki ve Örneklem Büyüklüğü Hesaplaması
Doç. Dr. Mesut Saçkes 19.10.2017

Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Uygulama ve Puanlama Eğitim Sertifikası Prof. Dr. Esra ASLAN 15.10.2016

Türkçe Erken Dil Gelişim Testi (TEDİL) (Test of Early Language Development (TELD-3)) Uygulama ve Puanlama Eğitim SertifikasıYrd. Doç. Dr. Selçuk GÜVEN-10.06.2016

Sherborne Gelişimsel Hareket Eğitimi (SGHE) (International Sherborne Developmental Movement) Sertifikası Uluslararası Sherborne Gelişimsel Hareket Birliği– 02.05.2014-04.05.2014

Okul Öncesinde Müzik ve Oyun Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Konferansı Ercan ÖZKAN, 2012

Temel Psikoloji Sertifikası (St Clements University Approved) Psikologlar ve Psikiyatrisler Derneği – 21.01.2011-21.02.2011

Liderlik Sertifikaları (1. Nesil; Beden Dili, Yeni Liderlik Yaklaşımları, 2 Nesil; Zaman Yönetimi,Liderlik Ve Takım Çalışması, Kriz Yönetimi, Proje Yönetimi, Girişimcilik ve E-İş) Gazi Üniversitesi Liderlik Okulu 22.06.2010-01.07.2010

İş Güvenliği - (Yangın Güvenlik Eğitimi) Kayseri Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanlığı- 28.04.2008

Hafıza ve Hızlı Okuma Teknikleri, Bilgivizyon Eğitim Danışmanlık İnsan Kaynakları – 20.03.2006

LKS-2 Bilgisayarlı Ön Muhasebe Düzey Bilgisayar Eğitim Merkezi–20.06.2006

Bilgisayar İşletmenliği Milli Eğitim Bakanlığı Onaylı Kayseri Özel Özcan Bilgisayar – 30.07.2005

DAVETLİ OLARAK KATILDIĞI ÇALIŞTAYLAR

“Bir Çocuk İki Dil” Çalışması Kapsamında Yurtdışında Çift Dilli Eğitim Çalıştayı Yurtdışı Vatandaşlar Daire Başkanlığı, (31.03.2017), Ankara.

İki Dilli Okul Öncesi Eğitim Projesi-Müfredat Geliştirme Çalıştayı Akdeniz Üniversitesi Avrupa Birliği Araştırma Merkezi (AKVAM) (12 Ocak 2015), Antalya.

Uluslararası Dil Eğitimi Konferansı ve Çalıştayı “İlköğretim Kurumlarına Devam Oranlarının Artırılması Teknik Destek Projesi” Avrupa Birliği ve Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (2014), İstanbul

PROJELERDE YAPTIĞI GÖREVLER

Okul Çapında Zenginleştirme Modeline Dayalı Zenginleştirme Uygulamalarının İlköğretim Öğrencileri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi, TUBITAK 3001 Başlangıç AR-GE Projeleri Destekleme Programı (115K814), (Proje Bursiyeri), 2016 Mart-Ekim.

Bitkisel Boyalarla Parmak Boyası Geliştirme ve Patent Alımı, Ankara Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projesi (15B0678001), (Araştırmacı), 2015-2016.

Trafik Bilincinin Oluşmasında Oyun Temelli Trafik Eğitiminin Etkisi, Ankara Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projesi (12B3430001), (Araştırmacı), 2012-2015.

Lets do the science-Avrupa Bilim ve Eğlence Günü, Avrupa Birliği Projesi 7. Çerçeve Marie Curie HORIZON 2020 Programı (633256), (Yönlendirme Komitesi Üyesi) 2014-2015.

BİLİMSEL DERGİLERDE HAKEMLİK VE EDITÖRLÜKLER

Çocuk ve Gelişim Dergisi (ÇG-D) Directory of Research Journals Indexing (DRJI), ASOS Index, idealonline, Google Scholar uluslararası hakemli bilimsel dergi **İmtiyaz Sahibi ve Yayımcı (Kurucu) (2018-Devam), Mizanpaj-Dizgi (2018-Devam), Sekreteryası (2018-Devam), Kapak Tasarım (2018 Cilt 1 Sayı 1).**

Journal of Tourism Research & Hospitality (Cross Ref, Index Copernicus, CAS, Electronic Journals Library, AcademicKeys, and Research bible)(2015 Toplam **1 makale değerlendirmesi**)

BİLİMSEL TOPLANTI, KONGRE VE SEMPOZYUM DÜZENLEME

III.Ulusal Çocuk Gelişimi Öğrenci Kongresi.(2016).(Düzenleme Kurulu Üyesi). 5-7 Mayıs, Ankara Üniversitesi, Ankara.

ÖDÜLLER

En İyi Bildiri Ödülü Bekir, H.,Başbuğa S., **Aydın, A.R.(2019).**Z Nesli Çocuğunu Tanımak. *3rd International EMI Entrepreneurship & Social Sciences Congress 28-30 June 2019* Lefkosa.

En İyi Bildiri Ödülü Bekir,H., **Aydın,R.(2018).**Çocuk Anneler: Türkiye. *9th International Conference of Strategic Research on Scientific Studies and Education (9th ICoSReSSE).*

En İyi Bildiri Ödülü Karaca,M., Bekir,H., **Aydın,R.(2018).**Anasınıfına Devam Eden Çocukların Yaratıcı Düşünme Becerileri (Kahramanmaraş Gökşun Örneği),Temel Eğitim Kongresi 1, 29-31 Mart, Bursa.

Gold Research Award Educational Sciences Bekir, H.,**Aydın, R.(2017).**6 Year Old Pre-School Children's Expectations Of Their Mothers. *International Conference on Multidisciplinary Sciences*, 1, 25-26 Kasım, Ankara.

ESERLER

A.ULUSLARARASI İNDEKSLER

TARAFINDAN

TARANAN HAKEMLİ

DERGİLERDEKİ MAKALELER

1. Bekir, H., **Aydın, R. (2018).** Almanya’da Yaşayan Türk Ebeveynlerin Ana Dilin Okul Başarısına Etkisine İlişkin Görüşleri. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 1(10), 95-107.
2. Bekir Şimşek, H., **Aydın, R. (2014).** Problems Being Encountered by Teacher Candidates, Preschool Education, Preschool Education Course, Practice Schools (Öğretmen Adaylarının Okul Öncesi Eğitim Dersi Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Sorunlar), *Procedia Social and Behavioral Science* 121, 381–387, (Indexed to Conference Proceedings Citation Index).
3. Bekir, H., Şahin, H., **Aydın, R. (2014).** University Students’ Perception on Woman’s Place in a Family (Üniversite Öğrencilerinin Kadının Ailedeki Yeri Hakkındaki Görüşleri), *Procedia Social and Behavioral Science* 143, 14-18, (Indexed to Conference Proceedings Citation Index).
4. Şanlı, H.S., Bekir, H., **Aydın, R. (2014).** The Opinions of Teacher Candidates on the Elderly in the Family (Öğretmen Adaylarının Ailedeki Yaşlılara İlişkin Görüşleri), *Procedia Social and Behavioral Science* 143, 57-62, (Indexed to Conference Proceedings Citation Index).

5. Bekir, H., Şahin, H., **Aydın, R. (2013).** 4-7 Yaş Arası Sağlıklı Çocukların Ebevyn Görüşlerine Göre Yaşam Kalitelerinin Belirlenmesi (Determination of Life Quality of Healthy Children at The Age Group of 4-7 Years According To Their Parents' Views). *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken (Journal of World of Turks)* 5(3), 7-19, (Indexed to EBSCO, DOAJ, IC, ZDB, IBZ, ASOS, BASE, DNB, Journal Seek, Academic Journals Database, Ulrich's Periodicals Directory et.all).

B.ULUSLARARASI BİLİMSEL TOPLANTILARDA SUNULAN VE BİLDİRİ KİTABINDA (PROCEEDINGS) BASILAN BİLDİRİLER:

1. Bekir, H.,Başbuğa S., **Aydın, A.R.(2019).**Z Nesli Çocuğunu Tanımak. 3rd International EMI Entrepreneurship & Social Sciences Congress 28-30 June 2019 Lefkosa.
2. **Aydın, R., & Tezel Şahin, F. (2018).** Çocuk Evlerinde Yaşayan Okul Öncesi Dönem Çocuklar ve Gelişimlerinin Desteklenmesi. 3. *Uluslararası Avrasya Spor Eğitim ve Toplum Kongresi*, Mardin.
3. Aral N.,Bekir, H.,**Aydın, R. (2018).** Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çocukluk Döneminde Babanın Anneye Yönelik Şiddetine Tanık Olma Durumları ve İletişim Becerileri. 3. Uluslararası Sağlık Bilimleri Kongresi, 1229-1239.
4. Deniz, K. Z.,Bekir, H.,**Aydın, R. (2018).** Türkçeye Uyarlanan Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması: Ortaokul Öğrencileri Formu. 3.Uluslararası Sağlık Bilimleri Kongresi, 151-151.
5. Bekir,H., **Aydın,R.** Sarıççek T. (2018). 48-72 Aylık Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Duygu Düzenleme Becerilerinin İncelenmesi. Uluslararası IV. Çocuk Gelişimi Kongresi, 1112-1127.
6. Bekir,H., **Aydın,R.(2018).**Çocuk Anneler: Türkiye. 9th International Conference of Strategic Research on Scientific Studies and Education (9th ICoSReSSE).
7. Bekir,H., **Aydın,R.(2018).**The Place of Child Development in Special Education:A Qualitative Study. 7th Cyprus International Conference on Educational Research, 7.
8. Bekir,H., **Aydın,R.(2018).**Street Children from the Viewpoint of the Adolescent. 7thCyprus International Conference onEducational Research, 32.
9. Bekir,H., **Aydın,R.(2018).**Reflections of Environmental Pollution on Children's Drawings. 7thCyprus International Conference on Educational Research, 9.
10. Karaca,M., Bekir,H., **Aydın,R.(2018).**Anasınıfına Devam Eden Çocukların Yaratıcı Düşünme Becerileri (Kahramanmaraş Gökşun Örneği),Temel Eğitim Kongresi 1, 29-31 Mart, Bursa.
11. Bekir,H., **Aydın,R.(2018).** Kocaeli İlinde Suça Sürüklenen ve Suç Mağduru Olan Çocuklar, Uluslararası Orhan Gazi ve Kocaeli Tarihi-Kültürü Sempozyumu-V, 9-11 Mart, Kocaeli.
12. Özbay, Ö.,Bekir, H.,**Aydın, R.(2017).** Suriyeli Mülteciler ve Türklerin 6 Yaş Çocuklarında Aile Algısının Karşılaştırılması. 3. Kıbrıs Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 116, 07-10 Aralık, Mağusa.
13. Bekir, H.,**Aydın, R.(2017).**6 Year Old Pre-School Children's Expectations Of Their Mothers. International Conference on Multidisciplinary Sciences, 1, 25-26 Kasım, Ankara.
14. Bekir, H.,Şahin, H.,**Aydın R.,Özkurt N.,Yücekan R. E. (2017).** Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çocuk Haklarına İlişkin Tutumları. IX. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 269-269, 11-14 Mayıs, Ordu.
15. Bekir, H.,Başbuğa S., **Aydın, R.(2017).**Çıracılık Eğitimi Alan Öğrencilerin Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi. IX. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 13, 11-14 Mayıs, Ordu.
16. Bekir, H.,Ok N.,**Aydın, R.(2017).**Türkiye'de Okul Öncesinde Çevre Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. IV International Eurasian Educational Research Congress, 74-75, 11-14 Mayıs, Muğla.
17. Bekir, H.,**Aydın, R.(2017).**MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Çevre Eğitimi Kavramı Açısından İncelenmesi.IV International EurasianEducational Research Congress, 79-80, 11-14 Mayıs, Muğla.
18. Bekir, H.,Özsoy, M.,**Aydın, R.(2017).**Türkiye'de Okul Öncesinde Aile Katılımı Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. IV International Eurasian Educational Research Congress, 85-86, 11-14 Mayıs, Muğla.
19. Bekir, H.,Şahin, H.,**Aydın, R.(2017).** A Qualitative Study on Grandparent –Grandchildren Relationship. 6th Cyprus International Conference on Educational Research, 77, 4-6 Mayıs, Girne.

20. Bekir, H., Başbuğa, S., **Aydın, R.**(2017). Perception of Family in Male Students Receiving Apprenticeship Training. 6th Cyprus International Conference on Educational Research, 75, 4-6 Mayıs, Girne.
21. Bekir, H., **Aydın, R.**, Başbuğa, S.(2016). Türkiye'ye Göç Eden Suriyeli Erken Çocukluk Dönemindeki Çocukların Dil Sorunları. I. Uluslararası Göç ve Kültür Sempozyumu, 01-03 Aralık, Amasya.
22. Bekir, H., **Aydın, R.**(2016). Ergenlerin Aile Algısı.VII. Uluslararası Eğitim Yönetimi Forumu (EYFOR), 3-5 Kasım 2016, Kıbrıs.
23. Bekir, H., **Aydın, R.**(2016). Geçmişten Günümüze Erzincan'da Okul Öncesi Eğitim.Uluslararası Erzincan Sempozyumu, 28 Eylül - 1 Ekim 2016, Erzincan Üniversitesi, Erzincan.
24. Gültekin, D., Bekir, H., **Aydın, R.**(2016). Suriye Mültecilerin 6 Yaş Çocuklarında Aile Algısı.II. Uluslararası Uygulamalı Bilimler Kongresi, 23-25 Eylül 2016, Konya.
25. Bekir, H., **Aydın, R.** (2016). Classroom Teacher Candidates' Opinions on Social Values Education on Preschool Children. 14th International JTEFS/BBCC Conference Sustainable Development, Culture, Education, 12 -14 Mayıs 2016, Konya.
26. Bekir, H., **Aydın, R.** (2016). Preschool Teacher Candidates' Opinions on Play. 14th International JTEFS/BBCC Conference Sustainable Development, Culture, Education, 12 -14 Mayıs 2016, Konya.
27. Bekir, H., **Aydın, R.**, Arbaş, G.(2016). The Expectations of Girl Adolescents Working or not Working as Seasonal Agricultural Laborer Regarding their Own Future, 5nd Cyprus International Conference on Educational Researches, 31 March-2 April 2016, Near East University, Lefkosa, North Cyprus.
28. Şahin, H., **Aydın, R.**, Bekir, H.(2016). Examination of the Quality of Life of Elderly People Living in a Nursing Home. 5nd Cyprus International Conference on Educational Researches, 31 March-2 April 2016, Near East University, Lefkosa, North Cyprus.
29. Aral, N., Gürsoy, F., Büyüköztürk, Ş., Yıldız-Bıçakcı, M., Can-Yaşar, M., Fındık-Tanrıbuyurdu, E., Özbal, E. **Aydın, R.**(2016). Erken Çocukluk Döneminde Trafik Bilinci Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Çocuk, Ebeveyn ve Öğretmen Formu. Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Kongresi, 18-20 Mart, Haliç Kongre Merkezi, İstanbul.
30. Aral, N., Gürsoy, F., Büyüköztürk, Ş., Yıldız-Bıçakcı, M., Can-Yaşar, M., Fındık-Tanrıbuyurdu, E., Özbal, E. ve **Aydın, R.**(2015). *Trafik Bilincinin Oluşmasında Oyun Temelli Trafik Eğitiminin Etkisi*. 6. Karayolu Trafik Güvenliği Sempozyum ve Sergisi (Uluslararası), 11-13 Kasım, Emniyet Genel Müdürlüğü, Ankara.
31. Bekir, H. ve **Aydın, R.** (2015). Ankara İli Kazan İlçesinde Canlı Doğan ve Yaşayan Çocuk Sayılarının Türkiye Verileri İle Karşılaştırılması. III. Uluslararası Halk Kültürü Sempozyum, Ankara Üniversitesi ve Kazan Belediyesi, 08-10 Ekim 2015
32. Aral, N., Gürsoy, F., **Aydın, R.** ve Erikçi, T.(2014). Mevsimlik Tarım İşçisi Olarak Çalışan ve Çalışmayan Çocukların İstismar ve Suç Algısı. VI. Uluslararası Risk Altında ve Korunması Gereken Çocuklar Sempozyumu 15-17 Kasım 2014, Polis Akademisi Başkanlığı Suç Araştırma Merkezi (SAMER) Antalya.
33. Bekir, H., **Aydın, R.**(2014). Elazığ İlinde Canlı Doğan ve Yaşayan Çocuk Sayılarının Türkiye Verileri İle Karşılaştırılması. *Tarihten Günümüze Elazığ Uluslararası Kongresi* 17-19 Kasım 2014, Atatürk Araştırma Merkezi ve Fırat Üniversitesi, Elazığ.

C. YAZILAN ULUSAL / ULUSLARARASI KİTAPLARDAKİ BÖLÜMLER

C.1. Yazılan Ulusal Kitaplar/ Kitaplardaki Bölümler

1. Bekir, H., **Aydın, R.** (2016). Türkiye'de iki dilli eğitime öğretmen yetiştirme çabaları. *Bir Çocuk-İki Dil: Berlin Örneğinde Türk-Alman Okul Öncesi Eğitim Koşulları ve Fırsatlar* (ed. E. Esen) 333-340, Ankara: Siyasal. (Türkçe Dilinde).
1. Bekir, H., **Aydın, R.** (2016). Die Bemühungen um eine lehrpersonalausbildung für bilinguale bildung in der Türkei. *Ein Kind-Zwei Sprachen: Bedingungen und Perspektiven der deutsch-türkischen frühkindlichen Bildung am Beispiel Berlin* (ed. E. Esen) 371-378, Ankara: Siyasal. (Almanca Dilinde)

2. Bekir, H.,Aydın, R. (2014). Ortaokul öğrencilerinin akran zorbalığı yapma ve akran zorbalığına maruz kalma durumlarının aile içi çocuk istismarı ile ilişkisinin incelenmesi .(ed. O. Dolu) *Çocuk ve şiddet: Toplumsal şiddetin cenderesinde çocuklar, Şiddetin faali olan çocuklar*, Risk altında ve korunması gereken çocuklar serisi-5, Cilt:2, 168-181, Ankara: Samer.

C.2. Yazılan Uluslararası Kitaplar/ Kitaplardaki Bölümler

1. Bekir H., Aydın R. (2018). Development and Technology in Early Childhood. *Recent Researches in Education*, (ed:;Efe Recep, Koleva Irina, Atasoy Emin), Cambridge Scholars Publishing.
2. Bekir H., Bayraktar, V., Aydın R. (2018). Language Development and Support in Children *Current Trends in Pre-School Education-2*, (ed:Deniz Ümit, Çetin Turhan, Obralic Nuzejma, Yıldırım Yakup), Lambert Academic Publishing.
3. Bekir H., Aral, N., Aydın R. (2018). Çocuk Ebeveyn İlişkisinin İncelenmesi. *Küresel ve Yerel Bakış Açısıyla Sosyal Bilimler Araştırmaları*, (ed:;Tüfekçi Ömer Kürşat), SRA Academic Publishing.
4. Bekir H.,Aydın R.,Aral, N.(2017).An examination of the perception of classroom teacher candidates regarding the child notion, *Current Trends in Educational Sciences* (ed:;R.Efe,I. Koleva,E.Atasoy,V. Kotseva), 441-446, Sofya:St. Kliment Ohridski University Press.
5. Bekir H.,Aydın R.,Genç, B.(2017).Examination of empathy levels of anatolian teacher high school students in terms of different variable, *Current Trends in Educational Sciences* (ed:;R.Efe,I. Koleva,E.Atasoy,V. Kotseva), 115-214, Sofya:St. Kliment Ohridski University Press.
6. Aydın, R.Bekir, H., Çiçek, O.(2015).Witnessing the Domestic Violence of Father Towards Mother in Childhood: Scale Developing Study (Çocukluk Döneminde Babanın Anneye Yönelik Şiddetine Tanık Olma Durumu: Ölçek Geliştirme Çalışması). *Contemporary approaches in education (Eğitimde Çağdaş Yaklaşımlar)*. (ed. K. Norley, M. A. Icbay, & H. Arslan.), 413-420, Frankfurt: Peter Lang.
7. Bekir, H., Aydın, R. (2014). University students' perceptions of family (Üniversite öğrencilerinin aile algısı). *Multidisciplinary perspectives on education (Eğitim üzerine çoklu disiplinli bakış açısı)* (ed. H. Arslan, G. Raşa, E.Kocayörük and M. A. İcbay), 277-286, United Kingdom: Cambridge Scholars Publishing.

D. ULUSAL HAKEMLİ DERGİLERDE YAYIMLANAN MAKALELER

1. Bekir, H.,Aydın, R. (2018). Erzincan İlinde Canlı Doğan ve Yaşayan Çocuk Sayılarının Türkiye Verileri İle Karşılaştırılması. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE)*, 1(11), 313-320.
2. Bekir, H.,Arbaş G.,Aydın, R. (2018). Sosyal Dezavantajlı Bölgedeki Ortaokul Öğrencilerinin Anneye Bağlanma ve Sosyal Destek Algısı. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 79-90.
3. Çelik, F.T.,Bekir, H.,Aral N.,Aydın, R. (2018). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Trafik Farkındalığının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Şanlıurfa Hilvan Örneği). *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 1(1), 43-51.
4. Bekir, H.,Aydın, R. (2018). Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitimi Yıl Sonu Eğlencesine İlişkin Beklentileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 1(1), 53-60.

E. ULUSAL BİLİMSEL TOPLANTILARDA SUNULAN VE BİLDİRİ KİTAPLARINDA BASILAN BİLDİRİLER

1. Akyürek, M., Çakır, S. ve Aydın, R. (2017). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Aileye Karşı Tutumlarının İncelenmesi. 12. *Ulusal Okul Öncesi Eğitimi Öğrenci Kongresi*, 24-26 Nisan 2017, Sakarya.
2. Ünal, D.D., Erel, Ş. ve Aydın, R. (2017).Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5 Yaş Çocukların Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi. 12. *Ulusal Okul Öncesi Eğitimi Öğrenci Kongresi*, 24-26 Nisan 2017, Sakarya.

3. Aydın, R., Bekir, H.(2016). Türkiye'de Toplumsal Değişme Sürecinde Erken Çocukluk. *III. Ulusal Çocuk Gelişimi Öğrenci Kongresi "Bir Çocuk Bir Dünya"*, 5-7 Mayıs 2016, Ankara (Poster).
4. Başbuğa, S., Aydın, R., Ulutaş, İ.(2016).Okul Öncesi Öğretmelerinde Liderlik Özellikleri. *11. Ulusal Okul Öncesi Eğitimi Öğrenci Kongresi*, 27-29 Nisan 2016, Kastamonu.
5. Bekir, H., Aydın, R. (2015). Çocuk İçin Yaşlı Kavramı ve Huzurevi Algısı. *VIII. Ulusal Yaşlılık Kongresi Bildiri Kitabı*, 16-18 Nisan 2015, 301-307, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
6. Bekir, H. Kurtulmuş, Z. ve Aydın, R. (2014). Çevresel Risk Algısı Ölçeği (ÇRA) :Anne Formu Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması, *21.Yüzyılda Eğitime Kültürel Bakış 23. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı (Uluslararası Katılımlı) Bildiri Özetleri Kitabı-4-6 Eylül*, 357 Kocaeli, Ankara: Pegem Akademi.
7. Bekir, H. ve Aydın, R. (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Değer Tercihleri ve Değerler Eğitimi Hakkındaki Görüşleri, *21.Yüzyılda Eğitime Kültürel Bakış 23. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı (Uluslararası Katılımlı) Bildiri Özetleri Kitabı-4-6 Eylül*, 346, Kocaeli, Ankara: Pegem Akademi.
8. Kayabaşı, N., Bekir, H. Şanlı, H.S., Aydın, R. (2013). Yaşlılarda Ebru Yapımının Anksiyete Düzeyine Etkisinin İncelenmesi, *Aktif ve Sağlıklı Yaşlanma VII. Ulusal Yaşlılık Kongresi -23-25 Mayıs*, 298-303, Karabük Karabük Üniversitesi.
9. Bekir, H. ve Aydın, R. (2013). Ilgın (Konya) İlçesinde Canlı Doğan ve Yaşayan Çocuk Sayılarının Ülke Göstergelerine Göre Karşılaştırılması (Comparison of The Number of Born-Alive Infants and Living Children From Konya Province). *2.Ulusal Ilgın Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı -27-29 Eylül*, 13, Ilgın-Konya.
10. Karaağaçlı, M. ve Aydın, R. (2012). Ilgın'da Günümüzdeki İletişim Teknolojilerinin Sosyalleşmeye Etkilerinin Değerlendirilmesi. *1.Ulusal Ilgın Sempozyumu Bildiri Kitabı 29 Haziran-02 Temmuz Ilgın-Konya*, s.375-383.

F.ATIF ALAN VE VEREN ESERLER

1-Aydın, R.Bekir, H., Çiçek, O.(2015).Witnessing the Domestic Violence of Father Towards Mother in Childhood: Scale Developing Study (Çocukluk Döneminde Babanın Anneye Yönelik Şiddetine Tanık Olma Durumu: Ölçek Geliştirme Çalışması). *Contemporary approaches in education (Eğitimde Çağdaş Yaklaşımlar)*. (ed. K. Norley, M. A. Icbay, & H. Arslan.), 413-420, Frankfurt: Peter Lang. **Alan Endeksi:1**

"Bekir, H., Şahin, H.(2017).Research on University Students' Witnessing Domestic Violence against Women during Their Childhood and Adolescence. *Anthropologist* 27(1-3), 58-68, (Indian Citation Index, Linguistics and Language Behavior Abstracts database, National Academy of Agricultural Sciences, India (NAAS), Sociological Abstracts database, Worldwide Political Science Abstracts database, University Grants Commission (UGC), India)."

2-Bekir, H., Şahin, H., Aydın, R. (2014). University Students' Perception on Woman's Place in a Family (Üniversite Öğrencilerinin Kadının Ailedeki Yeri Hakkındaki Görüşleri), *Procedia Social and Behavioral Science* 143, 14-18, (Indexed to Conference Proceedings Citation Index). **Uluslararası Endeksi:1 Uluslararası Bildiri Kitabı:1**

"Anggreni, L. S., Nugroho, R. A., Luthfi, H. S., Kresna, I. M., & Santoso, T. B. (2019). Penggunaan kata umpatan di Twitter berdasarkan gender di pilkada Sumatera Utara 2018. *Jurnal Kajian Komunikasi*, 7(1), 121-132. (Scopus, ESCI, ERA)"

"Chen, M., & Jiang, Q. (2019). Research on the Female Image-Building in Mass Media. In 2019 International Conference on Pedagogy, Communication and Sociology (ICPCS 2019). Atlantis Press."

3-Bekir, H. ve Aydın, R. (2014). Ortaokul öğrencilerinin akran zorbalığı yapma ve akran zorbalığına maruz kalma durumlarının aile içi çocuk istismarı ile ilişkisinin incelenmesi .(ed. O. Dolu) *Çocuk ve şiddet: Toplumsal şiddetin cenderesinde çocuklar, Şiddetin faali olan çocuklar*, , Risk altında ve korunması gereken çocuklar serisi-5, Cilt:2, 168-181, Ankara: Samer. **Alan Endeksi:1**

"Öztürk, E., Uzunalı, H., Demirsoy, R. (2017). Analysis of Physical Education and Sports Higher School Students' Aggression Levels. *New Trends And Issues Proceedings On Humanities And Social Sciences*, 3(3), 433-441. "

4-Şanlı, H.S., Bekir, H., Aydın, R. (2014). The Opinions of Teacher Candidates on the Elderly in the Family (Öğretmen Adaylarının Ailedeki Yaşlılara İlişkin Görüşleri), *Procedia Social and Behavioral Science* 143, 57-62, (Indexed to Conference Proceedings Citation Index). **Alan Endeksi:1, Ulusal Atıf:1,**

"Bekir, H., Tezel, Z., Şanlı, H.S., Şahin, H. (2015).Family Perception of Elderlies Who Are Residing in a Nursing Home in Ankara. *International Journal of Contemporary Applied Sciences* 2, 1-14 (Indexed to Science Direct & Scopus)."

"Tezel, Z., Şanlı, H.S., Bekir, H.(2015).Yaşlıların Huzurevinde Kalış Nedenleri ve Huzurevi Algıları.VIII.Ulusal Yaşlılık Kongresi Bildiri Kitabı, 16-18 Nisan 2015, 321-330, Pamukkale Üniversitesi, Denizli. "

5-Bekir, H., Aydın, R. (2014). University students' perceptions of family (Üniversite öğrencilerinin aile algısı). *Multidisciplinary perspectives on education (Eğitim üzerine çoklu disiplinli bakış açısı)* (ed. H. Arslan, G. Rafta, E.Kocayörük and M. A. İçbay), 277-286, United Kingdom: Cambridge Scholars Publishing. **Uluslararası Kitap:2**

"Bekir H.(2017).Socially disadvantaged children's perception of family, *Current Trends in Educational Sciences* (ed:;R.Efe,I. Koleva,E.Atasoy,V. Kotseva), 269-274, Sofya:St. Kliment Ohridski University Press"

"Mercan, Z., Bekir, H.(2016).Toplumsal Değişme Sürecinde Ailelerin Çocuk Yetiştirme Biçimleri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Sosyal bilimlerde stratejik araştırmalar*. (ed. Ö.K. Tüfekçi), 105-118, Almanya: Lap Lambert."

6-Bekir Şimşek, H., Aydın, R. (2014). Problems Being Encountered by Teacher Candidates, Preschool Education, Preschool Education Course, Practice Schools (Öğretmen Adaylarının Okul Öncesi Eğitim Dersi Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Sorunlar), *Procedia Social and Behavioral Science* 121, 381– 387, (Indexed to Conference Proceedings Citation Index).**Doktora Tezi:1**

"Özarlan, M. (2015). *Proje paydaşlarının BİLSEM biyoloji projeleri hakkındaki düşünceleri ve bu projelerin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin biyoloji öğrenmeye yönelik motivasyonları ile bilimsel tutumlarına etkisi. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Biyoloji Eğitimi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir''*

7-Bekir, H., Şahin, H., Aydın, R. (2013). 4-7 Yaş Arası Sağlıklı Çocukların Ebevyn Görüşlerine Göre Yaşam Kalitelerinin Belirlenmesi (Determination of Life Quality of Healthy Children at The Age Group of 4-7 Years According To Their Parents' Views). *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken (Journal of World of Turks)* 5(3), 7-19, (Indexed to EBSCO, DOAJ, IC, ZDB, IBZ, ASOS, BASE, DNB, Journal Seek, Academic Journals Database, Ulrich's Periodicals Directory et.all). **Alan Endeksi:1**

"Özbey, S , Mercan, M , Alisinanoğlu, F . (2018). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 48-72 Aylık Çocukların Yaşam Kalitesi İle Öz Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim Ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 157-173. "

VERDİĞİ DERSLER

	Mödüller		Süre/Saat
4-6 Yaş Çocuk Eğitimi ve Etkinlikleri (296 Saat)	1.	Birey Gelişimi	16
	2.	Psiko-Motor Gelişim	16
	3.	Bilişsel Gelişim	16
	4.	Dil Gelişimi	16
	5.	Sosyal Gelişim	16
	6.	Duygusal Gelişim	16
	7.	Ahlak Gelişimi	16
	8.	Süt, Oyun, Okul ve Ergenlik Döneminde Beslenme	16
	9.	Oyun Etkinlikleri -1	16
	10.	Uyumsuz Çocuklar	8
	11.	Drama Çalışmaları	24
	12.	Drama Uygulamaları	24
	13.	Türkçe Dil Etkinlikleri	24
	14.	Eğitici Oyuncaklar	24
	15.	Çocukla İletişim -1	24
	16.	Çocukla İletişim -2	24
Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü 2016-2017 Eğitim ve Öğretim Yılı	Mödüller		Süre/Saat
	1.	Anne ve Çocuk Sağlığı -1	8
	2.	Anne ve Çocuk Sağlığı -2	16
	3.	Aile Planlaması	16
	4.	Birey Gelişimi	16
	5.	Çocuk hastalıkları	16
	6.	Çocuk Ruh Sağlığı	8
	7.	Çocukla İletişim -1	24
	8.	Çocukla İletişim -2	24
	9.	0-36 Ay Öz Bakım	32
	10.	36-72 Ay Öz Bakım	32
	11.	Serbest Zaman Etkinlikleri	24
	12.	Türkçe Dil Etkinlikleri	24
	13.	Oyun Etkinlikleri -2	24
	14.	Müzik Etkinlikleri	24
	15.	Okuma Yazmaya Hazırlık	24
	16.	Fen ve Doğa Etkinlikleri	24
	17.	İlk Yardımın Temel İlkeleri	16
	18.	Temel Yaşam Desteği	16
	19.	Yaralanmalarda İlk Yardım	16
	20.	Kırık Çıkık ve Burkulmalarda İlk Yardım	16
	21.	Diğer Acil Durumlarda İlk Yardım	16
	22.	Taşımlar	16

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..